

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Finlands Bank och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det i lagen om Finlands Bank intas en bestämmelse om rätt för Finlands Bank att meddela sammanlutningar som upprätthåller eller deltar i betalnings- och avvecklingssystem sådana föreskrifter gällande operativa detaljer i förvaltningen eller den interna kontrollen av systemet eller riskhanteringen som förutsätts av verkställigheten av de riktlinjer eller instruktioner eller förordningar som Europeiska centralbanken meddelat. Finlands Banks normgivningsbemyndiganden ses också över så att den rätt som nu tillkommer banken att meddela föreskrifter om sedel- och mynthanteringen utvidgas till att gälla alla sammanlutningar som sköter sådana penningförsörjningsuppgifter som avses i lagen.

Det föreslås att lagens bestämmelser gällande Finlands Banks avsättningar och vinstanvändning ändras så att de motsvarar bankens ställning och uppgifter som en del av Europeiska centralbankssystemet. Bankens vinst skall intäktsföras till staten. Bankfullmäktige skall emellertid för att trygga skötseln av Europeiska centralbankssystemets uppgifter eller av andra särskilda skäl kunna besluta att vinsten skall användas även på något annat sätt. Bankfullmäktiges motivering till ett sådant beslut skall framföras i den berättelse om bankens verksamhet och förvaltning som bankfullmäktige avlåter till riksdagen. Lagens bestämmelser om avsättningar skall ändras så att i bokslutet kan göras avsättningar för att utjämna variationer i bankens resultat. Samtidigt preciseras förutläggningarna för att göra dessa avsättningar. Det skall inte längre kunna göras några avsättningar för att trygga fondernas realvärde.

Det föreslås att behörighetsvillkoren för di-

rektionsmedlemmarna preciseras. Enligt förslaget skall behörighetsvillkor för direktionsmedlemstjänsterna vara för tjänsten lämplig högre högskoleexamen, god förtroendet med penningekonomi eller finanssektorn samt i praktiken visad ledarförmåga och erfarenhet av ledarskap.

Förfarandet för utnämning av direktionsmedlemmarna ändras så att andra direktionsmedlemmar än ordföranden utnämns av bankfullmäktige. Direktionsordföranden skall fortfarande utnämnas av republikens president.

Det föreslås att till lagen fogas en bestämmelse enligt vilken Finlands Bank skall vara skyldig att utan dröjsmål informera finansministeriet om den fått veta något som enligt bankens bedömning kan äventyra finansmarknadens stabilitet eller orsaka betydande störningar i finansmarknadens funktion.

I propositionen föreslås också att Finlands Banks balansräkning skall publiceras kvartalsvis i stället för månatligen.

Det föreslås att bestämmelserna om tjänstemännens skyldighet att lämna en redogörelse för bindningar som eventuellt påverkar skötseln av tjänsten preciseras i lagen om Finlands Banks tjänstemän. I denna lag föreslås också en bestämmelse som motsvarar de ändringar som gjorts i lagen om statens pensioner beträffande Finlands Banks rätt att lämna och få nödvändiga upplysningar som behövs för att verkställa pensionsskyddet.

Det föreslås att lagen om Finansinspektionen ändras så att rätten att utnämna Finansinspektionens direktör överförs från republikens president till bankfullmäktige.

Avsikten är att de föreslagna lagarna skall träda i kraft senast den 31 december 2003.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Nuläge	4
1.1. Gällande lagstiftning	4
1.1.1. Finlands Banks konstitutionella ställning.....	4
1.1.2. Lagen om Finlands Bank	4
1.1.3. Tillsyn över betalnings- och avvecklingssystemen.....	5
1.1.4. Bestämmelser om penningförsörjningen	6
1.1.5. Eget kapital, avsättningar och vinstanvändning.....	6
1.1.6. Utlämnande av upplysningar.....	7
1.1.7. Ledningsorganisation	7
1.1.8. Insiderbestämmelser.....	8
1.1.9. Publicering av balansräkningen.....	8
1.2. Europeiska gemenskapens reglering.....	9
1.2.1. Fördraget.....	9
1.2.2. ECB:s normgivning	9
1.2.3. Betalnings- och avvecklingssystem.....	10
1.2.4. Utlämnande av upplysningar.....	11
1.2.5. Ledningsorganisation	11
1.2.6. Insiderbestämmelser.....	11
1.3. Internationell jämförelse.....	12
1.3.1. Tillsyn över betalnings- och avvecklingssystem.....	12
Allmänt	12
Nederländerna	12
Belgien	12
Spanien	13
Irland	13
Italien.....	13
Österrike.....	13
Grekland.....	13
Portugal	14
Frankrike	14
Tyskland	14
Sverige	14
1.3.2. Centralbankernas vinstanvändning.....	15
Nederländerna	15
Spanien	15
Irland	15
Italien.....	15
Österrike.....	16
Grekland.....	16

Portugal	16
Frankrike	16
Tyskland	16
Sverige	16
2. Bedömning av nuläget och de viktigaste förslagen	17
2.1. Normgivningen gällande betalnings- och avvecklingssystem	17
2.2. Finlands Banks eget kapital och vinstfördelning	19
2.2.1. Risker i centralbanksverksamheten	19
2.2.2. Kapitalets och avsättningarnas tillräcklighet	20
2.2.3. Behovet av att ändra bestämmelserna	23
2.3. Andra ändringsbehov	23
2.3.1. Meddelande av föreskrifter gällande penningförsörjningen	23
2.3.2. Direktionsmedlemmarnas behörighetsvillkor	24
2.3.3. Förfarandet för utnämning av direktionsmedlemmar	24
2.3.4. Utnämning av Finansinspektionens direktör	26
2.3.5. Finansministeriets rätt att få upplysningar	26
2.3.6. Insiderbestämmelser	27
2.3.7. Finlands Banks rätt att få och lämna upplysningar om pensionsskyddet	28
3. Propositionens verkningar	28
3.1. Ekonomiska verkningar	28
3.1.1. Verkningar för den offentliga ekonomin	28
3.1.2. Verkningar för företagen	28
3.1.3. Verkningar i fråga om organisation och personal	29
4. Beredningen av propositionen	29
DETALJMOTIVERING	30
1. Lagförslag	30
1.1. Lagen om Finlands Bank	30
1.2. Lagen om Finlands Banks tjänstemän	35
1.3. Lagen om ändring av 11 § lagen om Finansinspektionen	36
2. Ikraftträdande	37
3. Lagstiftningsordning	37
LAGFÖRSLAGEN	40
om ändring av lagen om Finlands Bank	40
om ändring av lagen om Finlands Banks tjänstemän	42
om ändring av 11 § lagen om Finansinspektionen	43
BILAGA	44
PARALLELLTEXTER	44
om ändring av lagen om Finlands Bank	44
om ändring av lagen om Finlands Banks tjänstemän	48
om ändring av 11 § lagen om Finansinspektionen	50

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Gällande lagstiftning

1.1.1. *Finlands Banks konstitutionella ställning*

Enligt 91 § Finlands grundlag står Finlands Bank under riksdagens garanti och vård enligt vad som bestäms genom lag. Riksdagen väljer bankfullmäktige för att övervaka Finlands Banks verksamhet. Behörigt riksdagsutskott och bankfullmäktige har rätt att få de upplysningar som de behöver för tillsynen över Finlands Bank.

Att Finlands Bank står under riksdagens garanti har av hävd ansetts (GrUU 5/1997) betyda att riksdagen i sista hand ansvarar för bankens ekonomiska åtaganden om banken själv inte klarar av dem. Innebörden av att Finlands Bank står under riksdagens vård har åter ansetts vara (GrUU 5/1997) att banken i den riksdagsanknutna specialförvaltningen inte agerar inom den ordinarie statsförvaltningen. Riksdagens bankfullmäktige utgör den viktigaste permanenta funktionella länken mellan riksdagen och Finlands Bank. Grundlagens 91 § skall på denna punkt också anses hänvisa till bankfullmäktiges ställning inom Finlands Banks beslutsfattande och tillsyn. I detta sammanhang är det också skäl att nämna Finlands Banks revisorer som utses av riksdagen.

Funktionellt och juridiskt är Finlands Bank självständig i förhållande till riksdagen. Även om riksdagen väljer bankfullmäktige är det Finlands Banks organ. Riksdagens kan inte meddela bankfullmäktige enskilda juridiskt bindande föreskrifter. Riksdagen kan inte heller åta sig att besluta om saker som hör till bankfullmäktiges behörighet. Riksdagens kan påverka Finlands Banks verksamhet på ett juridiskt bindande sätt enbart genom att stifta en lag om saken.

1.1.2. *Lagen om Finlands Bank*

Lagen om Finlands Bank (214/1998) trädde i kraft den 1 maj 1998. Lagen ersatte den

lag om Finlands Bank som trätt i kraft den 1 januari 1998 (719/1997). Genom den sistnämnda lagen genomfördes en totalrevidering av den i många avseenden föråldrade lagens bestämmelser och centralbanken fick den självständiga ställning som den andra etappen av den ekonomiska och monetära unionen förutsatte. Genom 1998 års lag genomfördes de ändringar som var nödvändiga för att Finlands Bank skulle bli en del av Europeiska centralbankssystemet och de övriga ändringar i bestämmelserna om centralbanken som var nödvändiga för att genomföra den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen. Bestämmelserna om Finlands Bank är nu ajour med tiden och det finns inga stora behov av att ändra dem.

Lagen om Finlands Bank innehåller bestämmelser om Finlands Banks verksamhet som Finlands centralbank, bankens mål, uppgifter och befogenheter, bankens beslutsfattande och förvaltning, bokslut och vinstanvändning samt rättigheter och skyldigheter att få och lämna upplysningar.

Enligt lagen fungerar Finlands Bank som en del av Europeiska centralbankssystemet, så som bestäms i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, nedan fördraget, samt i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken, nedan stadgan. När Finlands Bank sköter Europeiska centralbankssystemets uppgifter skall den handla i överensstämmelse med Europeiska centralbankens riktlinjer och instruktioner. Finlands Bank skall genomföra den monetära politik som Europeiska centralbankens råd har utformat. När Finlands Bank sköter uppgifter inom Europeiska centralbankssystemet får den varken begära eller ta emot instruktioner om sin verksamhet från annat håll än Europeiska centralbanken. Å andra sidan har Finlands Bank i lagen ålagts att samarbeta: Finlands Bank skall vid behov – i andra uppgifter än uppgifter inom Europeiska centralbankssystemet – samarbeta med statsrådet och övriga myndigheter.

Finlands Bank skall också för sin del svara för penningförsörjningen och sedelutgivningen och inneha och förvalta valutareser-

ven. Banken skall också för sin del sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt delta i utvecklandet av systemet. Finlands Bank skall också sörja för att det sammanställs och offentliggörs statistik som behövs för bankens verksamhet.

1.1.3. Tillsyn över betalnings- och avvecklingssystemen

Det finns ingen speciallagstiftning om betalningssystem. Systemens funktion baserar sig på avtal mellan parterna, etablerad praxis och banksed. Lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valutahandel samt avvecklingssystem (1084/1999) tillämpas förutom på nettning i avvecklingssystem även på sådan nettning som gäller betalnings- och leveransförpliktelser förknippade med handel med värdepapper, derivatavtal och valuta och som inte utförs i ett avvecklingssystem.

På betalningsöverföringar som getts i uppdrag åt ett kreditinstitut eller annat företag i sådana fall då uppdragsgivaren inte är ett kreditinstitut, en annan förmedlare av betalningar eller en finansiell sammanslutning tillämpas lagen om betalningsöverföringar (821/1999). Lagen gäller i första hand det rättsliga förhållandet mellan den som beställer ett betalningsuppdrag och hans företag.

Om avvecklingssystem bestäms i 4 a kap. värdepappersmarknadslagen (495/1989). Kapitlet innehåller bestämmelser om koncessionsplikt för clearingorganisationsverksamhet, ansökan om samt beviljande och återkallande av koncession, begränsning och avbrytande av clearingverksamhet samt clearingorganisationens regler, affärsverksamhet och tryggnad av clearingorganisationsverksamheten. I kapitlet bestäms vidare om beviljande och återkallande av clearingmedlemmars rättigheter, tryggnad av clearingmedlemmars ställning, skyldighet att förvissa sig om att leveransförpliktelserna gällande pengar eller värdepapper uppfylls och om clearingorganisationers och clearingmedlemmars panträtt. Finansministeriet har dessutom rätt att utfärda bestämmelser om innehållet i clearingorganisationsansökan, särskilt när det gäller clearingorganisationens riskhantering och interna kontroll, de bestämmelser som

skall iakttas vid tryggnad av clearingverksamhet samt om täckande av förlustrisk och om de krav som skall ställas på en clearingmedlem.

Internationella Regleringsbanken (BIS) och centralbankerna i EU:s medlemsstater har på ett allmänt plan fastställt mål för utvecklande av betalningssystemen. Inom EU är utgångspunkten att främjandet av betalningssystemens effektivitet och tillförlitlighet samt den allmänna tillsynen över betalningssystemen hör till centralbankernas huvudsakliga ansvarsområden. Att detta ansvar läggs på centralbankerna motiveras med att transaktionerna i anslutning till verkställigheten av penning- och valutapolitiken måste kunna hanteras inom betalnings- och clearingsystem som fungerar snabbt, säkert och störningsfritt.

Enligt 3 § 2 mom. 3 punkten lagen om Finlands Bank skall Finlands Bank för sin del sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt delta i utvecklandet av systemet. Bestämmelsen motsvarar den tidigare lagen (719/1997). Enligt detaljmotiveringen till regeringens proposition (RP 261/1996 rd) gällande denna lag är Finlands Banks ansvar partiellt eftersom också andra myndigheter, t.ex. finansinspektionen och i fråga om lagstiftningen särskilt finansministeriet, försöker främja finansmarknadens tillförlitlighet och effektivitet. Finlands Banks tillsynsansvar omfattar betalningssystemet i dess helhet och är således generellt till sin natur. Finansinspektionen svarar för tillsynen över de i betalningssystemen deltagande enskilda sammanslutningarna.

Betalningssystemets och det övriga finansiella systemets stabilitet kan stödjas genom penningpolitik. En penningpolitik som bygger upp förtroendet för penningvärdet stabiliserar priserna på de finansiella instrumenten och skapar således grundläggande förutsättningar för en stabil finansmarknad. Inom Europeiska centralbankssystemet har Finlands Bank emellertid ingen självständig penningpolitisk beslutanderätt. Finlands Bank kan tillfälligt stödja enskilda kreditinstituts likviditet med specialkrediter, om svårigheter av detta slag i större utsträckning äventyrar det finansiella systemets störningsfria funktion.

Enligt 7 § lagen om Finlands Bank skall banken ha tillräckliga säkerheter i sin kreditgivning.

Andra påverkningsmetoder som centralbanken förfogar över är för närvarande avtal, anvisningar av avtalsnatur samt utlåanden. Genom att ge utlåanden kan Finlands Bank påverka andra sådana myndigheters beslut som behandlar finansmarknadsärenden. I vissa fall är det enligt speciallagstiftning obligatoriskt att inhämta sådana utlåanden.

När Finlands Bank beviljar kreditinstitut rättigheter i anslutning till centralbanksfinansieringen, kan den med stöd av Europeiska centralbankens riktlinjer förena rättigheterna med villkor i syfte att förbättra det finansiella systemets tillförlitlighet och penningpolitikens effektivitet. Finlands Bank kan också genom avtal med marknadsparterna påverka verksamhetsprinciperna för den marknad som har en central betydelse för ekonomins totallikviditet.

I fråga om betalningssystemen inskränker sig Finlands Banks ansvar å ena sidan till att säkerställa att betalningssystemen fungerar så störningsfritt som möjligt. Å andra sidan skall banken när den utövar sina i lagen angivna befogenheter främja effektiviteten och tillförlitligheten i betalningssystemen och de finansiella systemen.

Finlands Banks uppgift på området för avvecklingssystem för värdepapper hänför sig till finansmarknadens allmänna stabilitet och den internationella utvecklingen. Avvecklingssystemen för värdepapper är nära förbundna med betalningssystemen, så störningar i avvecklingssystemen för värdepapper förmedlas också till betalningssystemen.

1.1.4. Bestämmelser om penningförsörjningen

Finlands Bank kan också påverka betalnings- och det övriga finansiella systemens tillförlitlighet och effektivitet på andra sätt. Finlands Bank kan enligt 5 § 1 mom. 6 punkten i den gällande lagen meddela banker och andra penninginstitut samt motsvarande samfund föreskrifter och anvisningar om sedel- och mynthanteringen. Utöver de tekniska anvisningarna om sedel- och mynthanteringen har Finlands Bank meddelat en anvisning om

de åtgärder för att förhindra förfalskning av euron som rådets förordning (EG) nr 1338/2001 förutsätter.

Bemyndigandet att meddela tekniska föreskrifter om penningförsörjningen överfördes i samband med att lagen om Finlands Bank stiftades från 13 § myntlagen, som då ännu var i kraft, till den förstnämnda lagen. Bemyndigandet att meddela föreskrifter har alltså även tidigare baserat sig på en lagbestämmelse.

Finlands Bank bär det övergripande ansvaret för penningförsörjningssystemet, och banken sköter detta genom bl.a. föreskrifter, anvisningar, tillsyn samt kvalitets- och äktshetskontroll av sedlar och mynt. Finlands Bank ansvarar för tillgången på pengar så att det finns tillräckligt även med tanke på undantagsförhållanden. I sista hand är det således alltid Finlands Bank som ansvarar för skötseln av penningförsörjningen.

Med penningförsörjning avses i första hand beställning av sedlar och mynt, räkning, transport, distribution, lagring samt bortdragande av skadade eller förfalskade betalningsmedel.

1.1.5. Eget kapital, avsättningar och vinstanvändning

När Finland anslöt sig till ekonomiska och monetära unionen intogs i lagen om Finlands Bank nya eller ändrade bestämmelser om de monetära vinster som hänför sig till Europeiska centralbankssystemet, grunderna för bankens bokslut, eget kapital, avsättningar och vinstanvändning samt om beslutsförfarandet gällande dessa.

Finlands Bank skall enligt 8 § lagen om Finlands Bank ha en grundfond och en reservfond. Reservfonden kan användas till att öka grundfonden eller till att enligt 21 § täcka förlust. Enligt bestämmelsen skall av Finlands Banks vinst, efter fördelningen av de monetära inkomster som hänför sig till Europeiska centralbankssystemet, hälften överföras till reservfonden. Återstoden av vinsten skall reserveras för statens behov. Bankfullmäktige kan besluta att vinsten skall användas på något annat sätt, om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek.

Riksdagen beslutar om användningen av den del av vinsten som reserverats för statens behov. Om bankens bokslut uppvisar förlust skall denna täckas med medel ur reservfonden. Till den del reservfonden inte räcker för ändamålet kan förlusten tills vidare lämnas utan täckning. De följande årens vinst skall i första hand användas till att täcka förluster som har lämnats utan täckning.

Enligt 20 § kan i Finlands Banks bokslut göras avsättningar, om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. I bokslutet kan också göras de avsättningar som är nödvändiga för att täcka bankens pensionsansvar.

De ändringar som gjordes i samband med anslutningen till euroområdet var inte speciellt betydande i sak, eftersom man i samband med införandet av den gemensamma valutan ville försäkra sig om att bankens ekonomiska ställning förblir så stabil som möjligt. I motiveringen till lagen konstateras att Finlands Banks ekonomiska ställning och balansräkningsstruktur skall vara så starka att banken i alla situationer kan fullgöra sina uppgifter. För att trygga Finlands Banks ekonomiska verksamhetsbetingelser skall därför hälften av bankens årliga vinst överföras till reservfonden medan den andra hälften skall reserveras för statens behov. I motiveringen konstateras emellertid att på grundval av bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek kan man också besluta att överföra mera eller mindre än hälften av vinsten till reservfonden eller att det inte är nödvändigt att överföra något alls till reservfonden. Bankfullmäktige skall motivera sitt beslut om användningen av vinsten med Finlands Banks ekonomiska ställning eller reservfondens storlek. Bankfullmäktige skall också ta hänsyn till de risker som är förknippade med bankens balansräkning. Vid beslutsfattande skall vidare noteras att Finlands Banks handläggning av Europeiska centralbankssystemets uppgifter inte får äventyras.

1.1.6. Utlämnande av upplysningar

Med stöd av 26 § i den gällande lagen är

Finlands Bank utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt skyldig att lämna uppgifter till den myndighet som utövar tillsyn över finansmarknaden. Paragrafen motsvarar en bestämmelse i den tidigare lagen om Finlands Bank, varmed syftet var att underlätta samarbetet mellan de myndigheter som reglerar och övervakar finansmarknadens funktion. Bestämmelser gäller inte upplysningar om uppgifterna inom Europeiska centralbankssystemet, utan de regleras i Europeiska gemenskapens lagstiftning.

Finansinspektionen har åter med stöd av 36 § 1 mom. lagen om Finansinspektionen (587/2003) utan hinder av vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) föreskrivs om sekretess rätt att lämna ut uppgifter till bl.a. Försäkringsinspektionen och till andra myndigheter som övervakar finansmarknaden eller svarar för dess funktion och till Statens säkerhetsfond, för att de skall kunna sköta sina uppgifter. Med myndigheter som svarar för finansmarknadens funktion avses här i första hand finansministeriet. Andra myndigheter som övervakar finansmarknaden eller svarar för dess funktion är t.ex. social- och hälsovårdsministeriet och Finlands Bank.

Enligt 18 § om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter i lagen om statens säkerhetsfond (379/1992) har Finlands Bank, utan hinder av vad som någon annanstans i lag föreskrivs om tystnadsplikt, skyldighet att till tjänstemän som sköter fondens uppgifter vid finansministeriet, till fondens revisorer och till Statens säkerhetsfonds fullmäktige lämna ut sådana uppgifter som behövs för skötseln av uppgifter enligt lagen om statens säkerhetsfond.

De gällande bestämmelserna ger inte Finlands Bank rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till den myndighet som svarar för finansmarknadens funktion, t.ex. finansministeriet. Finlands Banks skyldighet att lämna ut uppgifter enligt lagen om statens säkerhetsfond gäller åter endast tjänstemän som sköter fondens uppgifter vid finansministeriet.

1.1.7. Ledningsorganisation

Direktionen skall sköta Finlands Banks

uppgifter och förvaltning, om ett ärende inom genom lag har förbehållits bankfullmäktige eller om något annat inte följer av lagen om finansinspektionen. Direktionen har således allmän behörighet när det gäller skötseln av bankens uppgifter och förvaltning. Bankfullmäktiges behörighet är av särskild natur: bankfullmäktige ansvarar endast för de uppgifter som fullmäktige skall sköta enligt lag.

Direktionen har rätt att meddela närmare föreskrifter om bankens enheters och anställdas uppgifter och befogenheter. Direktionens ordförande, som är Finlands Banks chefsdirektör, och de övriga direktionsmedlemmarna är skyldiga att regelbundet rapportera till bankfullmäktige om genomförandet av den monetära politiken samt om bankens övriga verksamhet. I en instruktion kan meddelas närmare föreskrifter om direktionens beslutsförfarande och föredragningen i samband därmed. Instruktionen fastställs av bankfullmäktige på framställning av direktionen.

Direktionen består av en ordförande och högst fem andra medlemmar som utnämns av republikens president utan att tjänsterna förklaras lediga. Ordföranden utnämns för en sju års mandatperiod och de övriga medlemmarna för en fem års mandatperiod. Direktionsmedlemmarna skall ha den sakkunskap som uppgiften kräver. Några andra behörighetsvillkor föreskrivs inte i lagen.

En direktionsmedlem får avsättas endast om medlemmen inte uppfyller de krav som ställs för att han eller hon skall kunna utföra sina uppgifter eller om han eller hon har gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse. Beslut om avsättning fattas av republikens president.

Direktionen är beslutförför när minst tre medlemmar är närvarande. Som beslut anses den mening som de flesta omfattar. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst. En betydande undantag från direktionens gemensamma beslutsfattande utgör dock de ärenden som gäller Finlands Banks chefsdirektörs agerande i Europeiska centralbankens råd. Enligt fördraget och stadgan agerar Finlands Banks chefsdirektör självständigt i rådet. Han eller hon företräder inte den nationella centralbanken på rådets sammanträden. Enligt stadgan utser Finlands Banks chefsdirektör själv sin

ersättare till Europeiska centralbankens råds sammanträden.

Inom Europeiska centralbankssystemet har den nationella centralbankens beslutsorgan inga självständiga penningpolitiska befogenheter. Finlands banks direktion deltar alltså inte i beslutsfattandet om ändringar i styrriktorna inom euroområdet och inte heller i det övriga beslutsfattande som enligt fördraget tillkommer Europeiska centralbanken. Direktionens beslutsfattande i fråga om Europeiska centralbankssystemets uppgifter gäller genomförandet av Europeiska centralbankens beslut.

1.1.8. Insiderbestämmelser

Finlands Banks insiderreglering baserar sig på 6 § lagen om Finlands Banks tjänstemän (1166/1998). Där bestäms om skyldighet för bankens högsta tjänstemän, dvs. direktionsmedlemmar, avdelningschefer och enhetschefer samt direktionens rådgivare, att redogöra för sin ekonomiska ställning, dvs. förmögenhet och ansvar samt sina bindningar gällande andra omständigheter som uppräknas i bestämmelsen och som kan vara av betydelse vid bedömningen av deras förutsättningar att sköta sina tjänsteuppgifter. Motsvarande redogörelseskyldighet för de högsta statstjänstemännen ingår i 8 a och 26 § stats-tjänstemannalagen (750/1994). Ett särdrag i den bestämmelse som gäller banken är dock den rätt som getts bankfullmäktige att fastställa närmare bestämmelser om lämnandet av redogörelsen och innehållet i skyldigheten att lämna redogörelse. Härigenom har man velat begränsa insamlingen av onödigt information som hör till tjänstemännens privatliv genom att inrikta redogörelseskyldigheten endast på sådan privatekonomisk verksamhet som är av betydelse med tanke på orättmätigt utnyttjande av insiderinformation.

1.1.9. Publicering av balansräkningen

I 19 § lagen om Finlands Bank, som gäller Finlands Banks bokslut, ingår en bestämmelse om hur ofta bankens balansräkning skall publiceras. Enligt den skall bankens balansräkning under räkenskapsperioden publiceras månatligen.

1.2. Europeiska gemenskapens reglering

1.2.1. Fördraget

Enligt artikel 8 i fördraget skall Europeiska centralbankssystemet, härefter kallat *ECBS* och Europeiska centralbanken, härefter kallad *ECB* handla inom ramen för de befogenheter som de har tilldelats genom fördraget och stadgan som är fogad till fördraget.

I artikel 14 i stadgan bestäms om de nationella centralbankernas ställning. Enligt punkt 3 i denna artikel är de nationella centralbankerna en integrerad del av *ECBS* och skall handla i överensstämmelse med *ECB:s* riktlinjer och instruktioner.

Enligt artikel 105.1 i fördraget skall huvudmålet för *ECBS* vara att upprätthålla pristabilitet. *ECBS* skall också stödja den allmänna ekonomiska politiken inom gemenskapen. Enligt artikel 105.2 skall *ECBS:s* grundläggande uppgifter vara att utforma och genomföra gemenskapens monetära politik, att genomföra valutatransaktioner, att inneha och förvalta medlemsstaternas officiella valutareserver samt att främja ett väl fungerande betalningssystem.

ECB skall enligt artikel 105.4 höras om varje förslag till gemenskapsrättsakt inom *ECB:s* behörighetsområde. *ECB* skall också höras av nationella myndigheter om varje förslag till rättsregler inom *ECB:s* behörighetsområde, dock inom de ramar och på de villkor som fastställs av rådet enligt förfarandet i artikel 107.6. Till detta hänför sig rådets beslut 29.5.1998 (98/415/EG), enligt vilket medlemsstaternas myndigheter skall höra *ECB* om varje förslag till rättsregler inom dess behörighetsområde enligt fördraget. Detta gäller särskilt i fråga om valutafrågor, betalningsmedel, nationella centralbanker, insamling, sammanställning och distribution av monetär och finansiella statistik samt statistik rörande banker, betalningssystem och betalningsbalanser, clearing- och betalningssystem samt regler som gäller finansiella institut i den mån de har en påtaglig inverkan på de finansiella institutens och marknadernas stabilitet.

Enligt artikel 105.5 i fördraget skall *ECBS* medverka till att de behöriga myndigheterna smidigt kan genomföra sina politik när det

gäller tillsyn över kreditinstitut och det finansiella systemets stabilitet. Uppgiften är förpliktande och gäller hela *ECBS*, inte bara *ECB*. Betoningen är också lagd på medverkan, i sista hand ankommer tillsynsansvaret i enlighet med subsidiaritetsprincipen på de nationella myndigheterna.

1.2.2. *ECB:s* normgivning

För att fullgöra de uppgifter som har anförtrots *ECBS* har Europeiska centralbanken i artikel 110 i fördraget getts rätt att utfärda rättsakter, en rätt som har preciserats i artikel 34 i stadgan. *ECB* kan utfärda förordningar, som till alla delar skall vara bindande och direkt tillämplig i varje medlemsstat. Förordningarna kan gälla utformningen och genomförandet av gemenskapens monetära politik (artikel 3.1 i stadgan), kreditinstitutens minimireserver hos *ECB* eller de nationella centralbankerna (artikel 19.1) samt clearing- och betalningssystem (artikel 22). *ECB* kan också fatta beslut som är bindande för dem som besluten är riktade till.

Dessutom kan *ECB-rådet* enligt artikel 12.1 i stadgan anta de riktlinjer som behövs för att säkerställa att de uppgifter utförs som har anförtrots *ECBS* enligt fördraget och stadgan. Enligt artikel 14.3 i stadgan skall de nationella centralbankerna handla i överensstämmelse med *ECB:s* riktlinjer och instruktioner. En motsvarande bestämmelse finns i 1 § 3 mom. lagen om Finlands Bank. I artikel 14.3 i stadgan konstateras ytterligare att *ECB-rådet* skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att *ECB:s* riktlinjer och instruktioner följs. Gemenskapens domstol skall vara behörig att avgöra tvister om en nationell centralbanks fullgörande av sina förpliktelser enligt stadgan (artikel 35.6) och *ECB* kan väcka talan vid domstolen. Riktlinjerna är en del av gemenskapslagstiftningen och riktlinjer som är avsedda att vara offentliga publiceras i EG:s officiella tidning.

Riktlinjerna kan gälla endast centralbankerna, men de kan indirekt ha rättsverkningar även för en tredje part, när centralbankerna genomför dem nationellt. Riktlinjerna är den viktigaste och mest använda rättsaktstypen för styrningen av euros systemets funktion. Hittills har publicerade riktlinjer meddelats

om alla uppgifter som åläggs ECBS i fördraget, sammanlagt ungefär 20.

1.2.3. *Betalnings- och avvecklingssystem*

När det gäller betalningssystem bestäms i artikel 22 i stadgan att ECB och de nationella centralbankerna får ställa anordningar till förfogande och ECB får utfärda förordningar för att säkerställa effektiva och sunda clearing- och betalningssystem inom gemenskapen och i förbindelser med tredje land. I egenskap av utvecklare av betalnings- och avvecklingssystem strävar ECB och de nationella centralbankerna bl.a. efter att säkerställa att den monetära politiken genomförs effektivt, att minska centralbankernas egna risker samt att främja en väl fungerande betalningsrörelse.

ECB:s och de nationella centralbankernas verksamhet som allmänna övervakare av betalningssystemen baserar sig uttryckligen på ECBS:s uppgift att främja väl fungerande betalningssystem. Med allmän tillsyn (oversight) avses vanligen den uppgift som lämpar sig just för centralbankerna, dvs. att följa med betalnings- och avvecklingssystemen som helhet med avseende på det finansiella systemets stabilitet och förebyggande av systemrisker.

Förutom att ECB och de nationella centralbankerna fungerar som allmänna övervakare av de nationella betalningssystemen utöver de också allmän tillsyn över privata system för stora betalningar som omfattar hela euroområdet. I praktiken betyder detta att de i det skede då systemen byggs upp säkerställer att betalningssystemens struktur, verksamhet och regler är oklanderliga med tanke på riskhanteringen. Euroområdets gemensamma valuta och penningpolitik samt den integrerade finansmarknaden förutsätter också att systemen i stor utsträckning är integrerade, vilket också avspeglas i tillsynen.

De huvudsakliga målen för den allmänna tillsynen över betalningssystemen är att upprätthålla det finansiella systemets stabilitet, att främja dess effektivitet och att trygga penningpolitikens förmedlingsmekanism. De åtgärder med vilkas hjälp man försöker uppnå dessa mål kan indelas i definiering av den allmänna tillsynspolicyn, genomförandet av

den, fortlöpande allmän tillsyn samt kontroll över kris- och problemsituationer. ECB-rådet definierar den allmänna tillsynspolicyn för både inhemska system och system som förmedlar betalningar mellan olika länder.

EU-länderna och Europeiska centralbanken har inrättat ett transeuropeiskt automatiserat system för bruttoavveckling av betalningar i realtid kallat TARGET (*Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system*). Systemet möjliggör en trygg betalningsförmedling inom hela EU. Via det kan man förmedla betalningar i eurobelopp till andra länder inom EU-området och ta emot betalningar som kommer via andra centralbanker inom EU-området. ECB har meddelat bindande riktlinjer om TARGETs verksamhet för de nationella centralbankerna inom EU (ECB/2001/3).

Jämfört med den allmän tillsyn över betalningssystemen som ankommer på centralbankerna är den rättsliga grunden för den allmänna tillsynen över avvecklingssystemen för värdepapper mera obestämd, och lagstiftningen på detta område är bara under utveckling i många länder. ECB:s och de nationella centralbankernas uppgift som allmän övervakare av avvecklingssystemen för värdepapper baserar sig i första hand på centralbankernas verksamhet som betydande användare av avvecklingssystemen och i vissa länder också som tillhandahållare av avvecklingstjänster. På detta område innebär den allmänna tillsynen i första hand att man följer med och analyserar samt ställer upp kriterier.

Avvecklingssystemen för värdepapper är av stor betydelse för centralbankerna, eftersom man inom dessa system avvecklar säkerheter i värdeandelsform för centralbankskrediter. ECBS uppgifter som allmän övervakare av avvecklingssystemen för värdepapper kan också härledas från ECBS:s penningpolitiska uppgifter och kopplingen mellan avvecklingssystemen för värdepapper till de betalningssystem som omfattas av ECBS:s allmänna tillsyn samt från den allmänna stabiliseringsuppgiften. ECBS har dessutom i egenskap av en betydande användare av dessa avvecklingssystem uppställt kriterier för dem och man följer årligen med om de uppfylls. Länkarna mellan de nationella värdepapperscentralerna omfattas också av

ECBS:s bedömningar. ECBS har ännu inget grundläggande dokument för den allmänna tillsynen över avvecklingssystemen, som fallet är i fråga om betalningssystemen.

1.2.4. Utlämnande av upplysningar

Enligt artikel 38.1 i stadgan skall ledamöterna av de beslutande organen och personalen i ECB och de nationella centralbankerna även sedan deras uppdrag har upphört vara förpliktade att inte lämna ut upplysningar som omfattas av tystnadsplikt. Enligt artikel 38.2 i stadgan skall för personer som har tillgång till uppgifter som enligt gemenskapsföreskrifter omfattas av tystnadsplikt de föreskrifterna gälla. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter ingår dessutom i bl.a. förordningen gällande ECB:s statistik (ECB/1998/10), som hör till sekundärlagstiftningen.

Enligt artikel 8 i statistikförordningen skall de statistiska uppgifter som är nödvändiga för att ECB:s uppgifter skall kunna utföras vara insynsskyddade när de kan identifiera uppgiftslämnare. Statistiska uppgifter som hämtats från källor som är tillgängliga för allmänheten i enlighet med nationell lagstiftning är inte insynsskyddade. De insynsskyddade statistiska uppgifter som överlämnats till ECB skall i huvudsak uteslutande användas för ECBS. De nationella centralbankerna får använda de insynsskyddade statistiska uppgifter som samlats in för att uppfylla ECB:s rapporteringskrav uteslutande för utförandet av ECBS:s uppgifter. Med avvikelse från huvudregeln får uppgifterna dock användas bl.a. på tillsynsområdet för finansinstitutens verksamhet eller för utövande, i enlighet med artikel 14.4 i stadgan, av andra uppgifter än de som nämns i stadgan.

1.2.5. Ledningsorganisation

ECBS skall enligt artikel 107.1 i fördraget och artikel 1 i stadgan bestå av ECB och de nationella centralbankerna. De nationella centralbanker som hör till eurosystelet är ECB:s ägare.

De nationella centralbankerna är juridiska personer enligt respektive lands nationella lagstiftning. I fördraget ingår dock vissa be-

stämmelser som begränsar möjligheterna att i den nationella lagstiftningen föreskriva om centralbankernas ledningsorganisation och beslutsfattande.

Fördraget förutsätter att ECB, de nationella centralbankerna och medlemmarna av ECB:s och de nationella centralbankernas beslutsorgan är självständiga och inte tar emot instruktioner från något håll. Detta betyder bl.a. att chefdirektören intar en självständig ställning som medlem av ECB-rådet i förhållande till den nationella centralbanken samt att ECB:s direktionsmedlemmar är oberoende av den nationella centralbanken. Sålunda utgår fördraget ifrån att rådsmedlemmarna och direktionsledamöterna i sitt uppdrag inte företräder någon nationell instans, utan enbart sakkunskap inom den finansiella sektorn, så som artikel 11.2 i stadgan förutsätter.

Artikel 14 i stadgan gäller de nationella centralbankerna. Stadgarna gällande de nationella centralbankerna skall vara förenliga med fördraget och stadgan. I stadgarna för de nationella centralbankerna skall särskilt föreskrivas att ämbetstiden för chefen för en nationell centralbank skall vara minst fem år. Dessutom får en centralbankschef avsättas endast om han inte längre uppfyller de krav som ställs för att han skall kunna utföra sina uppgifter eller om han gjort sig skyldig till allvarlig försummelse.

I stadgan tas inte ställning till behörighetsvillkoren för den nationella centralbankens chefdirektör eller direktionsmedlemmar, utan saken kan avgöras nationellt.

1.2.6. Insiderbestämmelser

ECB har sina egna, mycket omfattande insiderbestämmelser, som ingår i ECB:s personalstadga. I den definieras insiderinformation samt förbjuda och tillåtna åtgärder vid förmögenhetsförvaltning för parterna på samma sätt som de i praktiken har definierats även inom Finlands Bank. ECB:s direktionsbestämmelser gäller tjänstemän som på grund av sina uppgifter eller på någon annan grund hör till den inre kretsen. De har en rätt omfattande anmälningsskyldighet till ECB:s externa revisorer antingen automatiskt eller på begäran. Alla tjänstemän vid ECB är skyldiga att lämna revisorerna fullständiga uppgifter av

grundad anledning. Till insiderfrågorna hänför sig också den uppförandekod (*Code of Conduct*) som ECB:s direktion fastställt och som innehåller etiska principer för privatlivet, även den ekonomiska verksamheten. ECB har också interna anvisningar om s.k. kinesiska murar, vars syfte är att förhindra att uppgifter läcker ut från politiksektorn till den operativa sektorn.

På två viktiga delområden, den nationella skötsel av valutareserverna samt genomförandet av den monetära politiken, har ECB utsträckt sin insiderreglering till euroområdet nationella centralbanker genom att fastställa två bindande riktlinjer. Enligt dem skall varje nationell centralbank se till att dess insiderreglering överensstämmer med ECB:s egna minimikrav. Den nationella regleringen och verkställigheten skall bl.a. vara juridiskt bindande och den skall innehålla de principer gällande privat verksamhet som framgår av riktlinjerna. Det väsentliga är att regleringen har utsträckts till helt individualiserad verksamhet och huruvida någon hör till den inre kretsen bestäms inte på grund av tjänstställningen. Det är troligt att ECB inom de närmaste åren på sätt eller annat kommer att ingripa i de nationella insiderreglerna åtminstone med harmoniserings- eller modellinstruktioner, eventuellt också med mera omfattande krav.

1.3. Internationell jämförelse

1.3.1. Tillsyn över betalnings- och avvecklingssystem

Allmänt

Centralbankslagarna i Europeiska gemenskapens medlemsländer har harmoniserats så att de skall motsvara de krav som ställs på centralbanken i fördraget samt i stadgan. Centralbankernas viktigaste uppgift är att för sin del genomföra den monetära politik som ECB-rådet fastställt. Till centralbankernas nationella uppgifter hör också att se till att betalningssystemen och andra finansiella system är tillförlitliga och effektiva samt delta i utvecklandet av betalningssystemen (artikel 105.2 i fördraget och artikel 22 i stadgan).

ECB:s och de nationella centralbankernas

verksamhet som allmänna övervakare av betalningssystemen grundar sig uttryckligen på ECB:s uppgift att främja väl fungerande betalningssystem. Skillnaderna mellan olika EU-länder gäller den allmänna tillsynsuppgiftens omfattning, hur noggrant den är definierad samt de till buds stående tillsynsmedlen.

För att fullgöra den allmänna tillsynsuppgiften kan centralbankerna förfoga över följande medel: samarbetsorgan med parterna i betalningssystemen, rätt att meddela anvisningar, rätt att godkänna regler för betalningssystemen, rätt att utfärda föreskrifter samt i sista hand möjlighet att utfärda sanktioner. Sådana centralbanker till vars uppgifter även hör att övervaka banker och andra kreditinstitut har getts klart större befogenheter att meddela föreskrifter än andra centralbanker.

De nya stater som antagits som medlemmar i EU har ändrat den lagstiftning som gäller deras centralbanker så att den motsvarar kraven i fördraget och stadgan. Enligt de flesta av de nya medlemsländernas lagstiftning har centralbanken befogenheter att meddela föreskrifter.

Nederländerna

Enligt den nederländska centralbankslagen från 1998 skall centralbanken främja väl fungerande betalningssystem.

Enligt lagens 4 § skall centralbanken också övervaka finansinstituten. Genom tillsynen skall man säkerställa att finansinstituten iakttar gällande bestämmelser baserade på lagstiftning.

Belgien

Enligt artikel 8 i den belgiska centralbankslagen från 1998 skall centralbanken säkerställa väl fungerande betalnings- och avvecklingssystem. Dessutom skall den säkerställa att systemen är effektiva och tillförlitliga.

Centralbanken skall också se till att ECB:s förordningar gällande betalnings- och avvecklingssystem verkställs för att säkerställa effektiva och tillförlitliga system.

Spanien

Den lag som gäller Spaniens centralbank stiftades 1994. Lagen har ändrats 1997 och 1998 så att den motsvarar ECBS:s krav. På banken tillämpas den privaträttsliga lagstiftningen med undantag för de funktioner där banken utövar offentlig makt.

Centralbanken skall fullgöra de uppgifter som ankommer på den i egenskap av en centralbank som hör till ECBS. Den skall iakttå fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och ECBS-stadgan. När banken sköter ECBS:s uppgifter skall banken följa ECB:s riktlinjer och instruktioner.

Enligt artikel 16 i centralbankslagen skall banken främja väl fungerande betalningssystem. För att fullgöra denna uppgift har centralbanken rätt att vid behov i enlighet med artikel 3 i lagen meddela föreskrifter som gäller clearing- och settlementsystem mellan bankerna samt på valutamarknaden.

Den spanska centralbankens föreskrifter publiceras i form av cirkulär. Föreskrifterna skall också publiceras i officiella tidningen (*Boletín Oficial del Estado*).

Irland

Enligt den irländska centralbankslagen (1998) har centralbanken omfattande befogenheter att fullgöra ECBS:s uppgifter nationellt. Enligt artikel 4 punkt 5A i centralbankslagen arbetar centralbanken, fullgör den sina förpliktelser och utnyttjar sina befogenheter på det sätt som fördraget eller stadgan förutsätter.

Enligt artikel 6(2) i lagen medverkar centralbanken till det finansiella systemets stabilitet, främjar betalnings- och avvecklingssystemens prestationsförmåga och effektiva verksamhet samt fullgör andra uppgifter och skyldigheter som baserar sig på fördraget och stadgan.

Italien

Enligt artikel 41 och 42 i den italienska centralbankslagen (1998) förverkligar centralbanken ECBS:s mål. För att fullgöra denna uppgift vidtar banken alla åtgärder och fullgör alla operationer enligt ECBS- och

ECB-stadgan inom de gränser som uppställs i kapitel IV (ECBS:s monetära uppgifter och transaktioner) i stadgan.

Enligt artikel 44 i centralbankslagen sköts avvecklingstransaktioner av centralbanken eller någon annan sammanslutning som centralbanken godkännt.

Österrike

I Österrike har centralbankslagen ändrats 2002 så att centralbanken har en klar uppgift och ställning som behörig myndighet och allmän övervakare av betalningssystemen. Centralbanken är behörig att övervaka de betalningssystem på vilka österrikisk lag tillämpas samt de parter i betalningssystemen som finns i Österrike och på vilka österrikisk lag tillämpas. Detsamma gäller de parter i betalningssystemen som är verksamma i Österrike men som inte lyder under österrikisk lag.

I artikel 44a(5) i centralbankslagen bestäms att Österrikes centralbank är behörig att utfärda förordningar för att genomföra relevanta rekommendationer från ECB:s Payment and Settlements Committee (CPSS). För att fullgöra uppgifterna som allmän övervakare av betalningssystemen har centralbanken fått rätt att begära uppgifter om betalningssystem, undersöka dem och utfärda sanktioner ifall dess förordningar inte iakttas.

Grekland

Enligt artikel 2 i centralbankslagen (1998) övervakar banken finansinstitut och andra sammanslutningar på finansmarknaden samt främjar och övervakar betalningssystemens smidiga funktion på det sätt som närmare föreskrivs i artikel 55 i centralbankslagen.

I artikel 55.5 i lagen konstateras att banken utarbetar regler för avvecklings- och betalningssystemen och övervakar deras funktion för att försäkra sig om att systemen fungerar effektivt och oklanderligt. Vid tillsynen fästs särskild uppmärksamhet vid att minska systemrisken och utöka konkurrensmöjligheterna. Banken kan också ingripa i betalningssystemens funktion förutsatt att det inte skadar de regler som skall iakttas i ECBS:s verksamhet. De aktuella systemen gäller nettning samt settlement- och clearingverk-

samhet i fråga om betalningar. Detsamma gäller system där man utför over-the-counter-transaktioner med värdepapper, antingen i fysisk form eller värdeandelsform eller med andra finansiella instrument. Enligt artikeln vidtar centralbanken också alla nödvändiga åtgärder för att tillämpa ECB:s regler när syftet med dem är att säkerställa effektiva och väl fungerande avvecklings- och betalningssystem i enlighet med artikel 22 i stadgan.

Portugal

Enligt artikel 14 i den lag från 1998 som gäller Portugals centralbank är det bankens skyldighet att meddela föreskrifter, bedriva allmän tillsyn och främja väl fungerande betalningssystem i den omfattning som deltagandet i ECBS:s verksamhet förutsätter.

Enligt artikel 15 i centralbankslagen bär banken inom ramen för ECBS-samarbetet ansvaret för styrning och övervakning av penning- och valutamarknaden.

Frankrike

Enligt artikel 1 i den franska centralbankslagen (1999) är centralbanken på grundval av artikel 4a i fördraget en oskiljaktig del av ECBS och fullgör ECBS:s uppgifter samt förverkligar ECBS:s mål.

Enligt artikel 4 i lagen säkerställer centralbanken att betalningssystemet fungerar pålitligt och är säkert. Detta sker inom ramen för ECBS:s uppgifter och artikel 105.2 i fördraget.

Tyskland

I Tyskland svarar en separat institution (Bundesaufsichtsamt für das Kreditwesen) för bankinspektionen men centralbanken deltar också i den. Centralbanken ansvarar också för den allmänna tillsynen över betalningssystemen. Enligt artikel 3 i centralbankslagen (1997) är banken Tysklands centralbank och en oskiljaktig del av ECBS. Banken deltar i fullgörandet av ECBS:s uppgifter med prisstabilitet som främsta mål och sköter fullgörandet av inhemska och utländska betalningar.

De tillägg som gjordes till centralbankslagen 1997 gällde betalningssystemen enbart i fråga om de uppgifter som kommer via deltagandet i ECBS. I Tyskland spelar centralbanken dock en aktivt deltagande roll på betalningssystemområdet. Dess huvudsakliga uppgift på det allmänna planet är att främja systemens smidiga funktion och när banken fullgör denna uppgift fungerar den också som allmän övervakare av systemet. Den egentliga tillsynen baserar sig i mycket stor utsträckning på principen om främjande av samarbetet bl.a. genom systemstandarder som utfärdas genom Zentral Kredit Komitee. Å andra sidan har också centralbankens egen verksamhet som tillhandahållare av betalningssystem i Tyskland uppfattats som en väsentlig del av den allmänna tillsynen över betalningssystemen, eftersom det bidrar till att utveckla betalningssystemen och standarderna gällande dem samt riskhanteringen.

Sverige

Sverige är tills vidare inte med i euroområdet. Lagen om Sveriges Riksbank har dock ändrats den 1 januari 1999 så att den motsvarar de krav som ställs på centralbankerna i EMU-länderna. I Sverige ansvarar Finansinspektionen för den finansiella tillsynen medan centralbanken ansvarar för den allmänna tillsynen över betalningssystemen. I samband med lagändringen överfördes från grundlagen till lagen gällande centralbanken en bestämmelse om centralbankens uppgift att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Enligt lagen om Sveriges Riksbank är en av bankens centrala uppgifter att säkra och övervaka betalningssystemets stabilitet och effektivitet. Uppgiften är i harmoni med den uppgift som centralbanken har i egenskap av central operatör och tillhandahållare av betalningssystemet. I frågor som gäller betalningssystemet har Riksbanken koncentrerat sig på att förutsäga och reducera systemrisker. Vid tillsynen över betalningssystemen fäster centralbanken uppmärksamhet vid infrastrukturen, dvs. system med vilkas hjälp betalnings- och värdepapperstransaktioner kan genomföras, liksom vid banker och clearingorganisationer som spelar en central

roll för betalnings- och avvecklingssystemen, samt vid att regleringen gällande finanssektorn och betalningssystemen är ajour med tiden.

1.3.2. Centralbankernas vinstanvändning

Centralbankernas ägarstrukturer och vinstfördelningsbestämmelser avviker kännbart från varandra inom eurosystelet. I de flesta fallen är centralbankerna offentliga samfund som helt och hållet ägs av staten, men några banker är aktiebolag, där staten är ägare. Därför varierar också bankernas juridiska ställning, beskattnings- och vinstfördelningsbestämmelserna samt besluten om vinstanvändningen från land till land. I många länder innehåller dock vinstfördelningsbestämmelserna föreskrifter om ett minimi- eller maximibelopp som skall avsättas eller överföras till reservfonden eller utdelas till delägarna.

Nederländerna

Den nederländska centralbanken är ett aktiebolag vars alla aktier ägs av staten. Om bankens verksamhet bestäms i en speciallag som gäller banken. Bankens direktionskan, förutsatt att finansministeriet godkänner det, överföra vinstmedel till reservfonder. Banken kan inte göra avsättningar av sitt resultat, men alla vinster av försäljningen av guld överförs i sin helhet till en reservfond. Dessutom överförs 5 % av vinsten till en reservfond. Resten av vinsten utdelas till staten. Någon utdelning kan dock inte förekomma, om bankens kapital och reservfonderna inte når upp till det minimibelopp som lagen kräver. Bokslutet och vinstfördelningen godkänns av bolagsstämman. Av bruttovinsten 2001 intäktförde banken 80 % till staten, eftersom 15 % av den totala vinsten var vinst från guldförsäljning.

Belgien

Belgiens centralbank är ett aktiebolag, varav staten äger hälften. Enligt bestämmelserna om banken skall den registreras som kostnad och intäktföras till staten bl.a. intäkter som överstiger en viss räntemarginal. Dessutom

är banken skattskyldig i egenskap av aktiebolag. Banken kan med stöd av ett avtal mellan staten och banken göra avsättningar för att täcka sina valutakursrisker. Avsättningarna består av valutareservens realiserade vinster efter skatter. Banken har också rätt att göra andra avsättningar, t.ex. i anslutning till byggnadsinvesteringar.

En del av vinsten efter bokslutsdispositioner och skatt överförs till reservfonder, utdelas och intäktföras till staten. Statens andel av nettoresultatet är rätt liten. Av bankens bruttoresultat 2001 fick dock staten ungefär 75 % i form av direkta överföringar och skatter.

Spanien

Spaniens centralbank ägs av staten. Enligt bestämmelserna om banken har dess eget organ rätt att besluta om nödvändiga avsättningar. I 1998 års bokslut gjorde banken också en avsättning för valutakursrisker, som därefter har hållits oförändrad. Banken överför hela sin vinst till staten.

Irland

Irlands centralbank ägs av staten. Bankens direktionskan har rätt att utöka reservfonderna i form av bokslutsdispositioner. Föregående års förlust skall vid behov täckas med en avsättning i bokslutet. Enligt bestämmelserna om vinstfördelning kan högst 20 % av vinsten överföras till en reservfond. Dessutom kan pensionsavsättningar göras av vinsten. Återstoden av vinsten intäktföras till staten. Statens andel av vinsten 2001 var 94 %.

Italien

Italiens centralbank är ett offentligt samfund i aktiebolagsform, vars vinstfördelningen regleras i lag. Enligt den skall 40 % av vinsten överföras till reservfonder, aktieägarna skall få utdelning enligt ett visst schema och återstoden av vinsten skall intäktföras till staten. Bankens direktionskan har rätt att göra avsättningar för att täcka riskerna. Eftersom banken är ett aktiebolag betalar den skatt på sina inkomster. Skatternas och statens andel var 2001 sammanlagt ungefär 60 % av bankens inkomster före bokslutsdispositioner

och skatter.

Österrike

Österrikes centralbank är ett aktiebolag, av vars aktier staten äger hälften. Banken hade tidigare skyldighet att förbereda sig på att täcka valutakursrisker med hjälp av en särskild reservfond. Fonden införlivades den 1 januari 1999 med värde regleringskontot och medel får inte längre överföras till denna fond. I praktiken har fonden krympt när vinsterna har realiserats. Banken har grundat en ny reservfond för att täcka de realiserade förlusterna. Medel till denna reservfond har överförts från den reservfond som kan användas fritt.

Om bankens vinstfördelning bestäms i lag. Högst 10 % av resultatet efter skatt överförs till en pensionsfond. När fonden är tillräckligt stor, upphör överföringen. Av det återstående resultatet överförs 90 % till staten. Härfter beslutar bolagsstämman om det återstående resultatet, dvs. den egentliga vinsten. På aktiekapitalet får betalas högst 10 % i utdelning. Av resultatet 2001 blev statens andel av resultatet ungefär 93 % genom skatter och den lagstadgade andelen.

Grekland

Greklands centralbank är ett aktiebolag, av vars aktier staten direkt eller indirekt äger högst 35 %. Banken har rätt att göra avsättningar för att täcka riskerna. I lagen bestäms om vinstfördelningen så att till aktieägarna kan utdelas högst 12 % av räkenskapsårets vinst. När den lagstadgade reservfonden är lika stor som aktiekapitalet, intäktsförs den återstående vinsten till staten. Av 2001 års bruttoresultat var statens andel nästan 50 %.

Portugal

Portugals centralbank ägs av staten. Enligt lagen har bankens direktion rätt att göra nödvändiga avsättningar för att täcka riskerna. Dessutom går 10 % av räkenskapsperiodens vinst till en lagstadgad avsättning och direktionen kan överföra ytterligare 10 % till andra reservfonder. Resten av vinsten utdelas till staten eller överförs till reservfonder med fi-

nansministeriets godkännande. Av verksamhetsresultatet 2001 var avsättningarnas del drygt 80 %. Resten delades jämnt mellan reservfonderna och staten, så statens andel var drygt 9 %.

Frankrike

Staten äger centralbankens kapital. Banken har värde regleringsreservfonder i anslutning till guld och täckande av valutakursrisker. Av realiserade valutakursvinster kan medel överföras till reservfonderna enligt avtal mellan staten och banken. Den potentiella risk som täcks med reservfonderna jämförs med valutakursernas lägsta värde under de tio senaste åren. Banken kan överföra medel till reservfonden också för att täcka bankens operativa risker. Det allmänna rådet beslutar om vinstfördelningen och det har rätt att utöka reservfonderna. Under de senaste åren har statens andel i form av skatter och vinstfördelning varierat mellan 25 och 45 %. Den största orsaken till variationen har varit de realiserade valutakursvinster.

Tyskland

Tysklands centralbank ägs av Förbundsstaten Tyskland. När lagen gällande centralbanken ändrades i slutet av 1998 slog man fast maximibelopp för kapitalet och den obligatoriska reservfonden. Reservfonden kan användas för att täcka förluster. Om reservfonden har nått maximibeloppet, intäktsförs vinsten i sin helhet till staten. Banken har rätt att göra avsättningar, men under den gemensamma valutans tid har banken i sitt bokslut utgått från antagandet om oförändrade valutakurser. Därför har de realiserade valutakursvinster registrerats i resultaträkningen. Dessutom har avsättningar lösts upp och intäktsförts som vinst, när valutatillgodohavandena har minskat. Sålunda intäktsförde Tysklands centralbank hela bruttovinsten till staten 2001.

Sverige

Sveriges Riksbank ägs av staten. Riksbankens bankfullmäktige skall till riksdagen och

Riksrevisionen lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst. Banken strävar efter att fördela ett jämnt vinstflöde till staten så att av det genomsnittliga årsresultatet under fem år överförs 80 % till staten medan resten överförs till reservfonder. I vinsten beaktas då inte valutakursförändringarnas effekter på resultatet, utan valutakursvinster överförs till en reservfond som grundats för detta ändamål. När det gäller boksluten för 2000 och 2001 nöjde sig riksdagen inte med den lagstadgade vinstfördelningen, utan man förutsatte att banken vartdera året skulle intäktsföra ytterligare ett engångsbelopp på 20 miljarder kronor till staten. Motiveringen till riksdagens beslut var att Riksbankens finansiella ställning är stark både internationellt sett och med avseende på de penning- och valutapolitiska utfästelserna. Dessutom ansåg man att Riksbankens kreditrisker minskat under de senaste 10 åren. När den extra vinstfördelningen har gjorts, anses banken ha uppnått balans på lång sikt, varvid man återgår till det normala vinstfördelningssystemet. Åren 2001 och 2002 har således sammanlagt ca 55 miljarder kronor intäktsförts till staten.

Trots att bokslutet för 2002 uppvisar underskott på grund av att kronan har stärkts, föreslår bankfullmäktige att lagstadgade 7,5 miljarder kronor överförs till staten. Medlen tas från bankens eget kapital. Riksbankens direktion har föreslagit att lagen borde preciseras så att den egna medlen styrs till vissa ändamål. Ett sådant vore för det första en reservfond, som skulle garantera Riksbanken tillräckliga inkomster för att täcka de normala löpande kostnaderna. Ett annat mål för fonden vore att täcka eventuella förluster till följd av Riksbankens operationer, framför allt när banken blir tvungen att agera nödfinansiär. Resten av de egna medlen borde placeras på ett värderingskonto, som skulle täcka risker förorsakade av valuta- och ränteförändringar. De inkomster som återstår efter att nödvändiga överföringar i syfte att täcka riskerna har företagits, borde intäktsföras till staten. Bankfullmäktige har delgivit riksdagen direktionens förslag och meddelat att dess uppfattning är att lagändringarna blir aktuella bara om Sverige ansluter sig till euroområdet.

2. Bedömning av nuläget och de viktigaste förslagen

2.1. Normgivningen gällande betalnings- och avvecklingssystem

Enligt artikel 105.2 fjärde strecksatsen, som gäller monetär politik, i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen skall en av ECBS:s grundläggande uppgifter vara att främja ett väl fungerande betalningssystem. Enligt artikel 105.5 skall ECBS medverka till att de behöriga myndigheterna smidigt kan genomföra sin politik när det gäller tillsyn över kreditinstitut och det finansiella systemets stabilitet. Om Europeiska centralbankssystemets uppgifter bestäms vidare i artikel 3 och 25 i stadgan.

Enligt dessa behörighetsgrunder ankommer den s.k. allmänna tillsynen på de nationella centralbankerna. Med allmän tillsyn (oversight) avses centralbankernas tillsyn över betalnings- och avvecklingssystemen. Övervakningen (supervision) av enskilda institutioner sköts åter av finans-, bank- och försäkringsinspektionsmyndigheter. Det huvudsakliga syftet med den allmänna tillsynen är att förebygga systemrisker och säkerställa en effektiv penningpolitik. Betalnings- och avvecklingssystemen skall fungera säkert så att tekniska problem hos en enskild part eller ett system eller någon parts oförmåga att klara av sina förpliktelser inte förmedlas via systemet till andra parter eller andra system och äventyrar deras funktion.

Förutom systemrisken och den penningpolitiska aspekten fäster man i den allmänna tillsynen uppmärksamhet även vid öppenheten och jämlikheten hos villkoren för tillträde till systemen för att främja konkurrensen i enlighet med principerna i konkurrenslagstiftningen. Att främja effektiva system som möjliggör konkurrens betraktas också som ett centralt mål för den allmänna tillsynen. Den allmänna tillsynen riktas till systemen som helhet, systemen i sig samt systemparterna i den mån deras verksamhet påverkar systemen som helhet. Målet är att systemen skall fungera snabbt, säkert och störningsfritt.

För att fullgöra de uppgifter som har anförtrots Europeiska centralbankssystemet har Europeiska centralbanken i artikel 110 i för-

draget getts rätt att utfärda rättsakter, vilken preciseras i artikel 34 i ECB-stadgan. ECB kan utfärda förordningar som till alla delar skall vara bindande och direkt tillämpliga i varje medlemsstat. Förordningarna kan gälla utformningen och genomförandet av gemenskapens monetära politik (artikel 3.1 i stadgan), kreditinstitutens minimireserver hos ECB och de nationella centralbankerna (artikel 19.1) samt clearing- och betalningssystem (artikel 22). ECB kan också fatta beslut som är bindande för dem som de är riktade till. Dessutom kan ECB-rådet anta de riktlinjer enligt artikel 12.1 i stadgan som behövs för att säkerställa att de uppgifter utförs som har anförtrotts ECBS enligt fördraget och stadgan.

Enligt artikel 14.3 i stadgan skall de nationella centralbankerna handla i överensstämmelse med ECB:s riktlinjer och instruktioner. Motsvarande bestämmelse finns i 1 § 3 mom. lagen om Finlands Bank. I artikel 14.3 konstateras ytterligare att ECB-rådet skall vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att ECB:s riktlinjer och instruktioner följs. Gemenskapens domstol skall vara behörig att avgöra tvister om en nationell centralbanks fullgörande av sina förpliktelser enligt stadgan (artikel 35.6) och ECB kan väcka talan vid domstolen. Riktlinjerna är en del av gemenskapslagstiftningen och riktlinjer som är avsedda att vara offentliga publiceras i EG:s officiella tidning. Riktlinjerna kan gälla endast centralbankerna, men de kan indirekt ha rättsverkningar även för en tredje part, när centralbankerna genomför dem nationellt. Riktlinjerna är den viktigaste och mest använda rättsaktstypen för styrningen av eurosystemets funktion.

I sitt utlåtande om ändringen av den österrikiska centralbankslagen konstaterade ECB att den allmänna tillsynen över betalningssystemen hör till centralbankernas väsentliga uppgifter. Artikel 105.2 i EG-fördraget och artikel 3.1 i stadgan utgör rättslig grund för utövande av allmän tillsyn över eurosystemet. Dessutom ger artikel 22 i stadgan befogenhet att utöva allmän tillsyn över betalningssystemen. I sitt utlåtande har Europeiska centralbanken dessutom konstaterat att de nationella principerna för den allmänna tillsynen skall stämma överens med de mål och

principer som fastställts på eurosystemets nivå. Lagändringen och befogenheterna ansågs förbättra genomskådligheten hos den politik centralbanken bedriver med avseende på betalningssystemen och stämma överens med de principer som Internationella valutafonden godkänt (*Code of Good Practices on Transparency in Monetary and Financial Policies*).

Finlands Bank har i brist på normgivningsrätt varit tvungen att ingå avtal med banksektorn i fråga om t.ex. ibruktagandet av checkkontosystemet (BoF-RTGS) och euron för att kunna verkställa ECBS:s riktlinjer, trots att det inte alls är fråga om en äkta förhandlings-situation.

Finlands Banks uppgift på området för avvecklingssystem för värdepapper hänför sig till finansmarknadens allmänna stabilitet och den internationella utvecklingen. Avvecklingssystemen för värdepapper är nära förbundna med betalningssystemen, så störningar i avvecklingssystemen för värdepapper förmedlas också till betalningssystemen. Att ge utlåtanden när ny lagstiftning bereds och införs och i samband med att regler fastställs för avvecklingssystemen för värdepapper är inte en tillräcklig påverkningsmetod i den snabbt föränderliga internationella och nationella omvärlden. Således är det nödvändigt att precisera den allmänna tillsyn som riktas till Finlands Värdepapperscentral Ab och att stärka Finlands Banks allmänna tillsynsroll i lagstiftningen.

De förpliktelser som ålagts Finlands Bank kan inte alltid uppfyllas med avtalsarrangemang med banksektorn och andra kreditinstitut. Finlands Bank skall därför vid behov ha möjlighet att använda sig av rätt att meddela föreskrifter, för att ECB:s riktlinjer och instruktioner som är bindande för centralbanken, under alla förhållanden kan genomföras inom utsatt tid. Finland har genom att godkänna fördraget förbundet sig att agera så att centralbanken kan följa ECB:s bindande rättsakter.

För att uppfylla de förpliktelser som ålagts Finlands Bank till följd av fördraget vore det motiverat att ändra lagen om Finlands Bank så att Finlands Bank i lagen bemyndigas att utfärda föreskrifter när de baserar sig på ECB:s riktlinjer eller beslut, som binder de

nationella centralbankerna och förutsätter nationellt genomförande. ECB:s riktlinjer och beslut skiljer sig från direktiven så till vida att de riktar sig till den nationella centralbanken och inte till en icke individualiserad myndighet som direktiven. När Finlands Bank meddelar en föreskrift om genomförande av riktlinjer är banken bunden av riktlinjernas innehåll som sådant. Målgrupp vore institutionerna på finansmarknaden, m.a.o. kreditinstituten eller i praktiken affärsbankerna (penningpolitikens motparter och de som är rapporteringsskyldiga för statistikväsendet), finansinstituten och för betalningssystemens del de finländska upprätthållarna av systemen. Dessa är nu de system som finansministeriet i enlighet med 2 § 1 mom. 3 punkten lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valutahandel samt avvecklingsystem (1084/1999) har godkänt som ett system som hör till tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG om slutlig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper.

Även om ECB:s förordningar om sådana är bindande för medlemsländerna, borde Finlands Banks rätt att meddela föreskrifter gälla även dem, eftersom genomförandet av förordningar inom euroområdet kan förutsätta även verkställighetsföreskrifter som utfärdas av de nationella centralbankerna

2.2. Finlands Banks eget kapital och vinstfördelning

2.2.1. Risker i centralbanksverksamheten

Finlands Bank behöver eget kapital och avsättningar för att i egenskap av monetär myndighet kunna täcka de valutakurs- och ränterisker som valutareserven orsakar banken samt för att i krissituationer klara av förluster som orsakas av eventuell nationell nödfinansiering. Kapital och avsättningar behövs också för att man skall kunna förbereda sig på undantagsförhållanden på det sätt som beredskapslagen (1080/1991) ålägger Finlands Bank. Även det krav på självständighet för centralbanken som föreskrivs i fördraget förutsätter tillräcklig soliditet.

Kravet på ekonomisk självständighet förut-

sätter att Finlands bank förmår klara av att alla förlustrisker som bedömts som realistiska utfaller samtidigt utan att behöva vända sig till staten-ägaren med begäran om tilläggskapital. För att säkerställa ekonomisk självständighet har i motiveringen till den nuvarande lagen intagits en särskild skyddsklausul som säkerställer att bankfullmäktiges beslut om bokslutet och vinstfördelningen inte hindrar Finlands Bank från att fullgöra ECBS:s uppgifter på behörigt sätt.

Övergången till den gemensamma penningpolitiken har dock inneburit en grundläggande förändring för de nationella centralbankerna i de medlemsstater som deltar i euroområdet och i synnerhet för de små ländernas penningekonomi. Ansvaret för penningpolitiken ligger hos ECBS, som består av ECB och de nationella centralbankerna, och ECB-rådet, som består av de nationella centralbankernas chefdirektörer och ECB:s direktionsmedlemmar, fattar de penningpolitiska besluten. Prisstabilitet, som har angetts som ECB:s primära mål, eftersträvas ur hela euroområdets synvinkel. I samband med övergången till den gemensamma penningpolitiken överförde de nationella centralbankerna också en del av sina valutareserver till ECB.

Övergången till penning- och valutapolitik på gemenskapsnivå betyder att de ränte- och valutakursförluster som uppstår när Europeiska centralbanken bedriver sin penningpolitik, i första hand täcks ur ECB:s allmänna fond och med den aktuella räkenskapsperiodens monetära inkomster. ECB har genom rådets förordning (EG) nr 1009/2000 getts rätt att öka sitt kapital med ett tilläggsbelopp på högst 5 miljarder euro utöver det belopp som anges i stadgan. Finlands Banks andel härav är ca 1,4 %, dvs. ca 70 miljoner euro.

Innan Finland anslöt sig till euroområdet förutsatte Finlands Banks verksamhet ett tillräckligt kapital i synnerhet för att banken skulle kunna bedriva en trovärdig egen penning- och valutapolitik, för att trygga landets externa likviditet och stabilitetsmålen i anslutning till bankens finansiella system. När Finlands Bank skulle upprätthålla en valuta-reserv som var tillräckligt med tanke på landets externa likviditet samt en tillförlitlig penning- och valutapolitik utsatte sig banken

för betydande ränte- och valutakursrisker i anslutning till marknaden.

Under 1990-talet åsamkades banken kända förluster både p.g.a. deltagandet i skötseln av bankkrisen och i form av kursförluster när marknaden stärktes i förhållande till de viktigaste reservvalutorna. Stora resultatvariationer till följd av valutakurserna och räntorna var en oundviklig del av centralbanksverksamheten i de förhållanden där Finlands Bank var tvungen att arbeta. Före anslutningen till euroområdet stärkte en utökning av avsättningarna med hela beloppet av Finlands Banks bruttoreultat bankens balansräkning så att den försämrade likviditeten till följd av förlusterna och möjligheterna att täcka riskerna i anslutning till bankens verksamhet och resultaträkning förbättrades.

Inom euroområdet är Finlands Banks behov av eget kapital mindre än tidigare, eftersom de ekonomiska riskerna i anslutning till bankens penningpolitiska verksamhet har minskat betydligt. Stabiliseringen av räntorna och valutakurserna var också i Finland en av de viktigaste motiveringarna till anslutningen till euroområdet. Eftersom riskerna har minskat varierar Finlands Banks resultat inklusive värdeförändringarna inte längre på samma sätt enligt räntenivån eller valutakurserna som när vi drev vår egen penning- och valutapolitik. Anslutningen till euroområdet har ändå inte betytt att alla risker i anslutning till centralbankernas fordringar och skulder har försvunnit, även om valutakursfluktuationerna mellan euroländerna har försvunnit. De nationella centralbankerna bär också i sista hand ansvaret även för ECB:s förluster och kapitalets tillräcklighet i förhållande till sitt innehav.

Finlands Bank skall fortfarande för egen del trygga det finansiella systemets funktion när en s.k. systemrisk hotar. Finlands Bank är på samma sätt som de andra centralbankerna inom eurosystelet tvungen att förbereda sig på att ordna nödfinansiering för banker som hamnar i likviditetssvårigheter i det fallet att svårigheterna hotar hela det finansiella systemets stabilitet.

Även om internationaliseringen av bankernas verksamhet och överföringen av likviditetsutjämningen till den internationella penningmarknaden förutsätter att centralbanken

vid behov reagerar mycket snabbt, har Finlands Banks förlustrisk i fråga om uppgifter som ansluter sig till det finansiella systemets stabilitet minskat betydligt. För det första är det inte i harmoni med förpliktelserna i EU-fördragen att centralbanken deltar i skötseln av bankkriser annat än i egenskap av tillfällig finansiär. För det andra kan Finlands Bank även när finansinstituten drabbas av likviditetskriser bevilja kredit endast mot tillräckliga säkerheter. Dessutom kan Finlands Bank självständigt bestämma vem banken beviljar nödfinansiering och vilka säkerheter den kräver för sin finansiering. En bank som behöver likviditetsstöd kan ändå knappast till alla delar erbjuda likvida och betryggande säkerheter, utan det är snarare fråga om bankens riskfordringar. Även i detta fall kan Finlands Banks finansiella risk realiseras i form av kreditförlust endast i det fallet att det visar sig att Finlands Bank och Finansinspektionen har gjort en felaktig bedömning av bankens soliditet när finansieringen beviljas, centralbanken inte får statsgaranti för sin finansiering och de säkerheter som Finlands Bank kräver för sin finansiering visar sig vara otillräckliga i samband med att bankens verksamhet upphör eller omorganiserar.

Med stöd av beredskapslagen är myndigheterna, inklusive Finlands Bank, skyldiga att förbereda sig på att de kan säkerställa att deras uppgifter sköts även under de undantagsförhållanden som definieras i lagen. Beredskap för undantagsförhållanden är dock inte en särskild grund för att utöka eller upprätthålla det egna kapitalet över det som banken behöver för att behålla sin trovärdighet under normala förhållanden. När Finlands Bank står under riksdagens garanti och vård kan man anta att riksdagen vid behov i enlighet med sin i grundlagen föreskrivna garantiförpliktelse ser till att centralbanken har tillräckligt med kapital.

2.2.2. *Kapitalets och avsättningarnas tillräcklighet*

Tidigare har det varit svårt att bedöma om Finlands Banks eget kapital och avsättningar har varit tillräckliga, eftersom riskerna i anslutning till Finlands Banks verksamhet på mark- och valutamarknaden var större än för

närvarande. På euroområdet är situationen en annan, eftersom den självständiga penningpolitiken, som traditionellt påverkade resultatet mest, inte längre orsakar variationer i Finlands Banks resultat. Till variationen i Finlands Banks resultat medverkar numera i första hand endast värdeförändringar i valutareserven vilka beror på valuta- och ränteförändringar.

I slutet av 2002 hade Finlands Bank en reservfond på 463 miljoner euro och avsättning på 2 768 miljoner euro, dvs. sammanlagt ca 3 200 miljoner euro, för utjämning av variationer i resultatet och täckande av riskerna i anslutning till verksamheten. Genom beslut av bankfullmäktige har därefter till reservfonden överförts 81 miljoner euro av 2002 års resultat. Även de kurs- och pris skillnader på 478 miljoner euro som finns på värderingskonton utgör buffertar för resultatvariationer och således poster av eget kapital, även om de inte kan användas för att täcka realiserade förluster. Finlands Banks grundfond på 841 miljoner euro och pensionsavsättningen på 328 miljoner euro kan inte användas för att täcka förluster.

Finlands Banks reservfond, avsättningarna och medlen på värderingskontona räcker till för att täcka en ungefär 39 % stor värdeminskning hos valutareserven. Detta förhållande var i slutet av 1980-talet och under 1990-talets första år (1988 – 1993) i genomsnitt endast 15 % (som lägst 8 % och som högst 20 %). På motsvarande sätt är förhållandet mellan reservfonden, avsättningarna och värderingskontot samt balansräkningen ca 26 %, medan det under åren före markens kraftiga fluktuationer var i genomsnitt endast ca 8 %. I ljuset av dessa siffror är Finlands Banks balansräkning för närvarande betydligt starkare än för tio år sedan.

Finlands Banks soliditet visade sig visserligen vara otillräcklig i förhållande till de förluster på sammanlagt ca 2 miljarder euro som den ekonomiska depressionen och bankkrisen orsakade centralbanken. 1990-talets början var dock en så pass exceptionell tid i Finland och Finlands Banks ekonomi att man inte kan anta att en liknande utveckling upprepas inom den allra närmaste tiden. Dessutom kan man anta att euroområdet stabiliserat i synnerhet de små ländernas penning- och

valutamarknad.

Tillräckligheten i fråga om centralbankens eget kapital kan också granskas statistiskt med hjälp av siffror från de gångna åren. Sannolikhetsfördelningen är en statistisk modell över hur ofta en viss händelse förväntas inträffa. När sannolikhetsfördelningen antas vara normal, kan man med hjälp av variationerna under den granskade tidsserien (standardavvikelsen) bestämma sannolikheten för en viss händelse. Med hjälp av konfidensintervall, som fastställs genom standardavvikelsen, kan åter sannolikheten för en händelse bestämmas till önskad storlek. En dylik enkel modell är förknippad med svagheter, t.ex. antagandet om att strukturerna förblir oförändrade och att fördelningen är normal. Trots svagheterna kan den statistiska modellen ändå användas som riktgivande.

När man skall bedöma om centralbankens kapital är tillräckligt är det centrala de gångna årens bruttovinst jämte variationer, där man har beaktat avsättningarna samt de valuta- och ränterelaterade variationerna i resultatet. När granskningsperioden är 1988 – 2002, som innefattar såväl bankkrisen som kraftiga fluktuationer i markens värde, och man är intresserad enbart av resultat som är sämre än väntat, kan man på grundval av de gångna åren konstatera att sannolikheten för en förlust på mer än en miljard euro är under 1 %. Med andra ord är det sannolikt att Finlands Banks förlust överstiger en miljard euro endast en gång på hundra år. I relation till detta verkar Finlands Banks nuvarande avsättningar på drygt 2,7 miljarder euro och värderingskontot på nästan 500 miljoner euro vara minst sagt rimliga förlustbuffertar.

En granskning baserad på historiska resultat lämpar sig inte speciellt väl för en riskanalys av exceptionella krissituationer. Därför bedömdes tillräckligheten i fråga om Finlands Banks eget kapital också med s.k. stresstester, med vars hjälp man bedömer de potentiella förlusterna i anslutning till olika negativa företeelser. Om man antar att euron stärks så att den kommer upp till sin starkaste nivå under tiden 1987 – 2002, skulle värdet på Finlands Banks valutareserv sjunka med ca 1,9 miljarder euro. Om den största årsförändringen i de långa räntorna på reservvalutorna sedan 1970 (ca 4 procentenheter) sam-

tidigt skulle förverkligas, skulle ränteökningarna orsaka Finlands Bank en förlust på ca 960 miljoner euro. De sammanlagda förlusterna på nästan 2,9 miljarder euro till följd av dessa separata händelserna skulle innebära att man skulle bli tvungen att använda ca 75 % av de medel som nu reserverats för täckande av Finlands Banks förluster. När man bedömer händelsernas sannolikhet måste man dock komma ihåg att det skall krävas mycket exceptionella förhållanden både i Europa och på andra ställen för att euron skall stärkas kraftigt och de långa räntorna på reservvalutorna fördubblas samtidigt.

När man skall jämföra Finlands Banks soliditet och balansräkningens riskfylldhet med andra centralbanker i euroområdet utgör balansräkningarnas olikhet ett problem. Hos Finlands Bank är en relativt större del av fordringarna valutafordringar än hos andra centralbanker. Däremot har Finlands Bank praktiskt taget inga värdepapper i euro, vanligen masskuldebrevsfordringar, eller fordringar hos staten, som de flesta andra centralbanker. Dessa fordringar är speciellt stora i förhållande till valutareserven i Italien och Nederländerna. Dessutom kan fordringarna vara inriktade så att de är finansierade med avsättningar eller eget kapital. Masskuldebrevs- och aktiefordringar är förknippade med en prisrisk, för vars täckande man behöver eget kapital. Riskerna är således likadana som prisrisken till följd av ränteförändringar i anslutning till valutareservens värdepapper.

Det bästa sättet att mäta riskerna vore att beakta alla fordringar som värderas till marknadspris och alla begränsningar i anslutning till dem i avsättningarna, reservfonderna och värderingskontona. Att exakt fastställa de risker som ansluter sig till balansräkningarna och de egna medel som behövs för att täcka dem är i praktiken mycket svårt, eftersom de uppgifter som centralbankerna publicerar är så knapphändiga. Därför är det enklast att jämföra euroländernas centralbankers omfattande egna kapital (eget kapital, avsättningar och värderingskonton) med balansslutningen. Även om förhållandet ger endast en grov bild av centralbankernas soliditet, är det inte förknippat med samma definitionsproblem som andra mera finfördelade mätare. Även då måste

man anta att centralbanken för att förbättra resultatet vid behov kan sälja guld och samtidigt lösa upp avsättningar och värderingskonton i anslutning därtill, även om det för närvarande strider mot centralbankernas avtal att sälja guld. I Tyskland, Frankrike och Nederländerna är över hälften av det omfattande egna kapitalet en dold avsättning i anslutning till guld. Även Belgien och Spanien har omfattande avsättningar i anslutning till guld.

Enligt situationen i slutet av 2002 var Finlands Bank på ovan relaterat sätt en av de mest solida centralbankerna i euroländerna. Finlands Banks omfattande egna kapitalandel av balansslutningen var 34 %. Medeltalet vägt med de till eurosystemet hörande centralbankernas balansräkning var 22 %. Variationen mellan bankerna emellan är betydande, eftersom hos Belgiens, Spaniens, Irlands och Greklands centralbanker är andelen under 15 %. En andel på över 25 % har förutom den finska även den nederländska, italienska, österrikiska och franska centralbanken. Hos Sveriges Riksbank, som driver en egen penning- och valutakurspolitik, var förhållandet mellan de egna medlen och balansräkning i slutet av 2002 ca 43 %. I Norge var motsvarande andel ca 18 % och i Danmark drygt 12 %.

På grund av att ett medelvärde anges för bankernas minimireserver inom euroområdet, varierar balansslutningarna månatligen, så ovan nämnda exakta genomsnittsuppgifter från årets slut är i verkligheten approximativa värden. Detta har dock ingen väsentlig betydelse för de slutsatser som dras av siffrorna och för soliditetsförhållandena mellan bankerna. Både Finlands Banks soliditetsutveckling och jämförelserna med andra centralbanker i euroländerna visar att Finlands Bank för närvarande kan anses ha så pass stort eget kapital i förhållande till riskerna att det egna kapitalet åtminstone inte behöver utökas mera. Detta framhävs ytterligare av att enligt det avtal mellan centralbankerna inom euroområdet som reglerar tillväxten hos de finansiella fordringarna har man den 1 januari 2003 satt ett tak för finansiella fordringar. För Finlands Bank är situationen sådan att man inte kan utöka sina finansiella valutafordringar, eftersom avtalet inte tillåter en

sådan möjlighet. Således kan Finlands Banks risker till följd av valutareserven inte öka på grund av avtalet.

2.2.3. *Behovet av att ändra bestämmelserna*

Beloppet av Finlands Banks eget kapital och avsättningar är stort i förhållande till riskerna. Under normala förhållanden, då avtalen mellan euroområdet centralbanker är bindande, är Finlands Banks soliditet och riskbärkraft bättre än hos euroområdet centralbanker i genomsnitt och betydligt större än hos de centralbanker som förberett sig på risker med lägsta soliditet. Emellertid är även dessa centralbanker utsatta för samma risker som Finlands Bank. Även Finlands Banks bokslut under de senaste femton åren tyder på att det inte är nödvändigt att utöka det nuvarande egna kapitalet för att utjämna resultatet och täcka eventuella förluster.

När det gäller resultat användningen vore det därför motiverat för Finlands Bank att övergå till den praxis som är rådande hos euroländernas centralbanker. Finlands Bank skulle ha rätt att göra avsättningar eller öka reservfonderna för att utjämna variationer i resultatet, men till övriga delar, utan särskilda grunder, borde vinsten helt och hållet intäktsföras till staten. Bankfullmäktige borde, liksom för närvarande, ha rätt att avvika från huvudregeln, men det vore ändamålsenligt att kräva särskilda grunder för avvikelser från huvudregeln. Enligt huvudregeln i den gällande lagen om Finlands Bank överförs hälften av vinsten till staten. De lagstadgade förutsättningarna för avsättningar i syfte att utjämna variationer i resultatet borde preciseras så att avsättningarna kan vara högst lika stora som det sammanlagda beloppet av de realiserade vinsterna till följd av förändringar i valutakurserna och de realiserade prisskillnaderna på värdepapper enligt bankens resultaträkning. På motsvarande sätt vore det motiverat att täcka förluster till följd av sådana förändringar i valutakurserna och räntorna som påverkar resultatet i första hand genom att lösa upp avsättningar som gjorts för detta ändamål.

Några centralbanker har i grunderna för sin resultaträkning utgått från antagandet om

oförändrade valutakurser, varvid det inte finns något behov av att göra avsättningar för förluster till följd av förändringar i valutakurserna. I Finland är detta dock inte motiverat, eftersom Finlands Banks valutareserv relativt sett är större än i andra euroländer, så Finlands Bank förmår inte nödvändigtvis täcka effekterna av kursförändringar med bankens ränte- och övriga intäkter i samma utsträckning som andra banker.

Enligt Europeiska centralbankens bokföringsbestämmelser skall realiserade vinster som värderats till marknadsvärdet för utjämnande av variationer i balansposterna överföras direkt till ett värderingskonto och realiserade förluster skall täckas från ett värderingskonto, om det är möjligt. Avsättningspraxis enligt förslaget skall annars vara likadan regleringspraxis som i fråga om ett värderingskonto, men de realiserade vinsterna och förlusterna registreras i resultaträkningen så att de påverkar resultatet och som förändringar i balansräkningens avsättningar.

Finlands Bank skall fortfarande ha rätt att göra avsättningar för att täcka pensionsansvaret. Dessa avsättningar skall kunna göras av bankens operativa resultat, där vinster och prisskillnader till följd av valutakursförändringar och värdepapper inte har beaktats.

2.3. **Andra ändringsbehov**

2.3.1. *Meddelande av föreskrifter gällande penningförsörjningen*

Det finländska penningförsörjningssystemet förnyades under 2001 så att administrationen och utvecklingen av bankernas penningförsörjning koncentrerades till ett bolag som bankerna grundade för ändamålet. Därefter har det förblivit en tolkningsfråga huruvida den gällande lagens 5 § om Finlands Banks rätt att meddela banker och andra penninginstitut samt motsvarande samfund föreskrifter och anvisningar om sedel- och mynthanteringen gäller även verksamhet som lagts ut på detta sätt. Av denna orsak och i synnerhet med beaktande av att det i den finska lagstiftningen inte får förekomma onödiga hinder för ett tillräckligt omfattande genomförande av Europeiska centralbankens

kommande tekniska bestämmelser om penningförsörjningen, borde bestämmelsen ses över så att den säkerställer att centralbanken kan meddela nödvändiga föreskrifter även andra sammanslutningar än bankerna i praktiken ansvarar för penningförsörjningen.

2.3.2. *Direktionsmedlemmarnas behörighetsvillkor*

Enligt den gällande lagen är det enda behörighetsvillkor som krävs av direktionsmedlemmarna den sakkunskap som uppgiften kräver. Den erforderliga sakkunskapen definieras inte närmare i bestämmelserna, men man kan anse att den på allmän nivå kan härledas från de i lagen fastställda uppgifterna för Finlands Bank. Finlands medlemskap i Europeiska ekonomiska och monetära unionen och Finlands Banks verksamhet som en del av Europeiska centralbankssystemet samt den allt mångsidigare finansmarknaden och de tekniska innovationerna i branschen ställer avsevärda krav på bankens ledning. Kritiska framgångsfaktorer för befattningsbeskrivningen av direktionsmedlemmarnas tjänster är god inhemsk och internationell interaktionsförmåga kombinerad med kännedom om penningpolitik och finansmarknaden. När finansmarknaden blir mera internationell påverkar förändringarna i Finlands Banks omvärld också bankens organisationskultur, vilket betonar vikten av att direktionsmedlemmarna besitter ledarförmåga.

Den gällande bestämmelsen om direktionsmedlemmarnas behörighetsvillkor kan inte längre anses tillräcklig vad kraven anbelangar. Lagen borde i detta avseende ses över så att den motsvarar bankens förändrade uppgifter. Minimikravet borde vara för tjänsten lämplig högre högskoleexamen, god förtrogenhet med penningekonomi eller banksektorn samt i praktiken visad ledarförmåga och erfarenhet av ledarskap.

2.3.3. *Förfarandet för utnämning av direktionsmedlemmar*

Riksdagens grundlagsutskott fäste redan när den tidigare lagen om Finlands Bank (719/1997) stiftades uppmärksamhet vid den i statsförfattningsrättsligt hänseende centrala

frågan om att Finlands Bank i enlighet med dåvarande 73 § regeringsformen står under riksdagens vård (GrUU 5/1997 rd). I sitt utlåtande konstaterade utskottet att den roll bankfullmäktige dittills tilldelats i penningpolitiken uppfyllde kravet på att Finlands Bank skall stå under riksdagens vård. På motsvarande sätt konstaterade utskottet att förslaget att kringskära bankfullmäktiges penningpolitiska uppgifter därför stiger fram som en viktig statsförfattningsrättslig fråga. I nämnda utlåtande framhåller grundlagsutskottet att det är viktigt att ge lagen om Finlands Bank en ny skrivning, eftersom detta bidrar till att trygga att Finlands Bank kan stå under riksdagens vård också när bankfullmäktiges uppgifter kringskärs. Utskottet kom också i sitt utlåtande med flera konkreta förslag till hur detta mål kunde uppnås. I detta sammanhang pekade utskottet dessutom för första gången ”utan att befatta sig med den statsförfattningsrättsliga aspekten” och ”bland annat” på att det grundlagsfästa kraven på att Finlands Bank skall stå under riksdagens vård bättre skulle uppfyllas om de riksdagsvalda bankfullmäktige skulle utse medlemmarna i bankens direktion.

Grundlagsutskottet återvände till samma tema under följande riksdag när man behandlade regeringens nya lagförslag gällande Finlands Bank (RP 6/1998 rd). Utskottet konstaterade då att regeringens proposition inte tar någon hänsyn till den ståndpunkt som utskottet framförde förra gången. Därefter menade utskottet att ”Europeiska centralbankssystemet skulle vara mer demokratiskt om bankfullmäktige får rätt att utse medlemmarna i direktionen” (GrUU 7/1998). Ekonomiutskottet instämde dock inte i grundlagsutskottets åsikt utan ansåg (EkUB 3 /1998 rd) att regeringens föreslagna utnämningförfarande bättre överensstämmer med den gällande kompetensfördelningen mellan statsorganen, som innebär att presidenten och statsrådet utövar sin lagstadgade verkställande makt.

Ovan nämnda ställningstaganden av grundlagsutskottet syntes också i den regeringsproposition som ledde till grundlagsreformen och där det just med hänvisning till dem konstaterades att det att uttrycket ”under riksdagens garanti och vård” skall kvarstå innebär att vissa krav ställs på den framtida utveck-

lingen av lagstiftningen om Finlands Bank. Grundlagsutskottet instämde uttryckligen i denna uppfattning i sitt betänkande gällande regeringens proposition (GrUB 10/1998 rd).

Senast har riksdagens ekonomiutskott tagit ställning till frågan om utnämningssrätt. Utskottet påpekade att grundlagen kräver inte att medlemmarna i direktionen för Finlands Bank utnämns av republikens president. Likaså konstaterade utskottet att kravet att Finlands Bank står under riksdagens "garanti och vård" inte har efterlevts på bästa möjliga sätt vid de senaste utnämningarna. Därför ansåg utskottet att utnämningssförfarandet måste förtydligas och andan i grundlagen beaktas. Grundlagen understryker att riksdagen skall ha större beslutsbefogenheter. (EkUB 15/2002 rd).

Före grundlagsreformen reglerades republikens president utnämningssbefogenheter mycket detaljerat i 87 § regeringsformen. I bestämmelsen i fråga uppräknades särskild ett antal tjänster, vars innehavare republikens president utnämnde, och i bestämmelsen nämndes dessutom att presidenten utnämnde de övriga högsta tjänstemännen inom centralförvaltningen "enligt vad som genom lag eller förordning stadgas särskilt". Den allmänna tjänsteutnämningssbefogenheten hade dock i regeringsformen getts åt statsrådet.

Enligt 88 § 3 mom. regeringsformen utnämnde statsrådet övriga statstjänstemän, såvitt ej utnämningssrätten förbehållits presidenten eller ombetrotts annan myndighet.

När grundlagen reviderades ansågs regeringsformens bestämmelser om republikens president tjänsteutnämningssbefogenheter onödigt detaljerade. Målet för reformen föreslogs i detta hänseende vara att presidenten direkt med stöd av grundlagen utnämner innehavarna av bara de allra högsta tjänsterna inom statsförvaltningen samt de tjänster beträffande vilka det av särskilda skäl är motiverat att ge presidenten utnämningssrätten. Till övriga delar var målet en allmän reglering för att man genom vanlig lag skulle kunna bestämma om en ändamålsenlig fördelning av tjänsteutnämningssbefogenheterna mellan presidenten och andra myndigheter.

I den detaljerade motiveringen till grundlagspropositionen upprepas i stor utsträckning de synpunkter som framförts i den all-

männa motiveringen om de faktorer som har legat till grund för att tjänsteutnämningssrätten i grundlagen direkt har anförtrotts republikens president: "Utgångspunkten för förslaget är att den på grundlagsnivå reglerade utnämningssrätt som tillkommer republikens president skall begränsas så att den gäller endast de högsta tjänsterna inom statsförvaltningen och tjänster för vilka det till följd av presidentens konstitutionella ställning är befogat att presidenten har utnämningssrätten."

I motiveringen till grundlagspropositionen sägs dock inget uttryckligt om de synpunkter enligt vilka tjänsteutnämningssbefogenheten ordnas på lagnivå. Grundlagsutskottets betänkande gällande grundlagspropositionen innehöll däremot en riktlinje gällande denna fråga:

"De grundläggande principerna i propositionen är att till presidentens rätt att utnämna tjänstemän genom lag bara skall hänföras sådana tjänster, där det är motiverat att presidenten på grund av sin konstitutionella ställning, sina uppgifter eller av orsaker som anknyter till den aktuella tjänstens oberoende karaktär eller av andra motsvarande särskilda orsaker sköter utnämningen. Det ligger i linje med dessa principer att statsrådet utnämner kanslicheferna vid ministerierna med undantag för statsrådets tjänstemän liksom cheferna vid statliga verk och andra av de högsta tjänstemännen inom centralförvaltningen, om det inte av särskilda skäl är motiverat att presidenten eller någon annan myndighet utnämner tjänstemannen. Regeringen bör ta hänsyn till dessa principer på behörigt sätt, när bestämmelserna om utnämningssrätten ses över med anledning av grundlagsreformen." (GrUB 10/1998 rd).

De ändringar i bankfullmäktiges uppgifter som berott på Finlands deltagande i den ekonomiska och monetära unionen har försvagat Finlands Banks koppling till riksdagen. Av denna orsak har man försökt stärka förbindelserna mellan riksdagen och Finlands Bank på olika sätt. Enligt 14 § 4 mom. lagen om Finlands Bank är chefdirektören och de övriga direktionsmedlemmarna skyldiga att regelbundet rapportera till bankfullmäktige om genomförandet av den monetära politiken samt om bankens övriga verksamhet. Enligt 11 § 1 mom. 5 punkten i nämnda lag skall

bankfullmäktige också vid behov ge riksdagen berättelser om genomförandet av den monetära politiken och bankens övriga verksamhet. På detta sätt har riksdagen möjlighet att delta i den aktuella diskussionen. Det behov som avses i bestämmelsen definieras av bankfullmäktige. Utöver dessa reformer har det dock för att trygga riksdagens ställning på ovan beskrivet sätt från flera olika håll föreslagits att rätten att utnämna Finlands Banks direktion skall anförtros riksdagen eller de riksdagsvalda bankfullmäktige. Även riksdagens grundlagsutskott har två gånger tagit ställning för en överföring av utnämningrätten. Samma synsätt avspeglas indirekt även i förarbetena till grundlagsreformen.

I propositionen föreslås att förfarandet för utnämning av Finlands Banks direktionsmedlemmar ändras så att där beaktas de utvecklingsbehov som kommit från riksdagen, Finlands Banks oberoende ställning som en del av Europeiska centralbankssystemet, grundlagens krav på att banken skall stå under riksdagens vård och grundlagens principer för statsorganens befogenheter i tjänsteutnämningssärenden. Enligt förslaget skall direktionsmedlemmarna med undantag av ordföranden utnämnas av bankfullmäktige. Detta stärker bankfullmäktiges ställning och framhäver att banken står under riksdagens vård, separat från den ordinarie statsförvaltningen. För en sådan lösning talar likaså det att bankfullmäktige, som utövar utnämningrätten, är bankens eget organ, vilket för sin del framhäver det oberoende som i fördraget krävs av den nationella centralbanken som en del av Europeiska centralbankssystemet. Det vore dock motiverat att republikens president fortfarande behåller rätten att utnämna direktionens ordförande. Förfarandet framhäver direktionens ordförandes oberoende och tjänsteinnehavarens höga ställning.

2.3.4. *Utnämning av Finansinspektionens direktör*

Enligt 11 § 2 mom. lagen om Finansinspektionen utnämns Finansinspektionens direktör av republikens president. När den nya lagen om Finansinspektionen, som trädde i kraft den 1 juli 2003, stiftades föreslog man

inte att detta förfarande, som överensstämmer med den tidigare lagen, skulle ändras, eftersom man ansåg att frågan har förbindelse med den lagstiftningsmässiga lösning som man stannar för när det gäller befogenheterna att utnämna Finlands Banks direktionsmedlemmar. I samband med behandlingen av lagförslaget förutsatte riksdagens grundlagsutskott dock att förfarandet för utnämning av Finansinspektionens direktör bör avvägas när en reform av utnämningen av medlemmar av Finlands Banks direktion utreds (GrUU 67/2002 rd). Även ekonomiutskottet hade redan tidigare ansett att om man går in för att ändra förfarandet vid utnämning av medlemmar i direktionen för Finlands Bank är det skäl att samtidigt överväga en likadan ändring av reglerna för utnämning av direktören för Finansinspektionen (EkUB 15/2002 rd).

Administrativt är Finansinspektionen organiserad i samband med Finlands Bank. Enligt lagen om Finansinspektionen tillämpas på Finansinspektionens förvaltning, utöver lagen i fråga, lagen om Finlands Bank och andra bestämmelser om Finlands Bank, om inte något annat föreskrivs i lagen om Finansinspektionen. Bankfullmäktige har särskilt föreskrivna uppgifter inom Finansinspektionens förvaltning, bl.a. befogenhet att utnämna medlemmarna av Finansinspektionens direktion. Finansinspektionens direktör har vad gäller arrangemanget för utnämningbefogenheten hittills jämställts med Finlands Banks direktionsmedlemmar. Med avseende på detta vore det naturligt att Finansinspektionens direktör även i fortsättningen utnämnas av samma instans som utnämmer medlemmarna av direktionen för Finlands Bank. I propositionen föreslås att rätten att utnämna Finansinspektionens direktör anförtros bankfullmäktige.

2.3.5. *Finansministeriets rätt att få upplysningar*

Det gemensamma huvudmålet för reglerna och övervakningen av finansmarknaden och således för alla finansmarknadsmyndigheters verksamhet är att trygga ett stabilt och störningsfritt finansiellt system. Möjligheterna att uppnå detta mål är i avgörande

mån beroende av att alla myndigheter som ansvarar för det finansiella systemets stabilitet och funktion får heltäckande uppgifter om finansmarknadens tillstånd i rätt tid samt av att myndigheterna samarbetar utgående från dessa uppgifter.

Den gällande lagen innehåller ingen bestämmelse som skulle ge finansministeriet rätt att direkt av Finlands Bank få uppgifter som banken innehar och som annars skall hemlighållas om sådant som kan äventyra finansmarknadens stabilitet eller orsaka allvarliga störningar i det finansiella systemet. Det vore viktigt att få dylika uppgifter direkt från Finlands Bank i rätt tid med beaktande av ministeriets uppgifter för att trygga finansmarknadens funktion. Uppgifter som skall anmälas vore t.ex. allvarliga störningar i betalnings- och avvecklingssystemen och sådana soliditets- eller likviditetsproblem i en depositionsbank av betydande storlek för hela finansmarknaden som kan tänkas äventyra dess fortsatta verksamhet och således ge anledning att överväga beviljande av nödfinansiering eller offentligt kapitalstöd. I lagen borde intas en uttrycklig bestämmelse om rätt att erhålla upplysningar vilken bidrar till att säkerställa att de myndigheter som ansvarar för finansmarknaden samarbetar i ett tillräckligt tidigt skede.

2.3.6. *Insiderbestämmelser*

I samband med riksdagsbehandlingen av lagen om Finlands Banks tjänstemän konstaterade riksdagens förvaltningsutskott i sitt betänkande 20/1998 rd, att insiderregleringen borde omfatta de tjänstemän som normalt eller åtminstone upprepade gånger hanterar opublicerade, känsliga ekonomiska uppgifter. Information av denna typ hanteras i stor utsträckning av experter. Ofta får inte ens de tjänstemän som anmälningskyldigheten enligt 6 § gäller alltid ta del av denna information i obehandlad form. Utskottet såg allvarligt på saken och menade att det måste vidtas lagberedningsåtgärder för att få klarhet i frågan.

Bankfullmäktige och direktionen har för sin del fastställt insideranvisningar för bankens hela personal. Eftersom bankfullmäktige fastställt dem är de bindande för bankens

högsta tjänstemän, som uppräknas i nämnda 6 §. Direktionen har fastställt anvisningar med samma innehåll så att de gäller den övriga personalen i form av rekommenderade etiska anvisningar. I de nuvarande anvisningarna, som trädde i kraft vid ingången av 2003, har redogörelseskyldigheten gällande placeringsverksamhet begränsats så att den i första hand gäller endast sådana placerings-tillgångar som är i jämförelsevis likvid form och beträffande vilken oberättigat utnyttjande av insiderinformation således i första hand kommer i fråga när enskilda placeringsbeslut fattas.

Trots att Finlands Banks formella beslutanderätt i fråga om penningpolitiken upphörde när Finland 1999 anslutit sig till Europeiska ekonomiska och monetära unionen och Finlands Bank blivit en del av Europeiska centralbankssystemet, behandlas i banken fortfarande i mycket stor utsträckning insiderinformation, dvs. sådan känslig opublicerad ekonomiska information som orättmätigt kan utnyttjas till egen eller andras fördel eller andras nackdel i ekonomiskt hänseende. Sådan information behandlas t.ex. när bankens tjänstemän deltar i beredningen av ärenden som skall behandlas på möten för Europeiska centralbankens råd eller inrättade kommittéer och subarbetsgrupper som består av företrädare för euroländernas nationella centralbanker. Också när olika uppgifter på aggregatnivå, t.ex. statistik, insamlas och hanteras kan det direkt eller genom kombinationer yppa sig sådan information som kan utnyttjas ekonomiskt innan den publiceras allmänt. I anslutning till uppgiften att övervaka finansmarknaden får banken synnerligen känsliga uppgifter om finansmarknadens och dess aktörers tillstånd samt i och med konfidentiella företagsenkäter även om andra näringslivssektorer, t.o.m. företagshemligheter.

Det faktum att insiderinformationens innehåll och natur förändrats i kombination med den avsevärda utvecklingen av bankens interna informationssystem under de senaste åren har lett till att det har blivit en ganska svår uppgift att exakt individualisera de personer som hör till den inre kretsen. De ökade användningen av olika funktionskedjor, projekt och andra flexibla tvärorganisatoriska verksamhetsmodeller har ytterligare accentu-

erat detta problem.

Redan när lagen om Finlands Banks tjänstemän stiftades var det uppenbart att när redogörelseskyldigheten begränsas till endast de högsta tjänstemännen betyder det med tiden att tillsynens effekt försvagas när man för den övriga personalens del nöjer sig med frivilliga anmälningar. En rätt betydande del av åtminstone sakkunnigtjänstemännen hanterar antingen regelbundet eller ofta insiderinformation eller så har de åtminstone möjlighet till det om de så vill. Det vore mycket motiverat att dessa tjänstemän skulle omfattas av redogörelseskyldigheten på samma sätt som de högsta tjänstemännen. Det är dock klart att det inte är ändamålsenligt att ta in dessa tjänstemäns otaliga och mycket varierande tjänstebestämmelser i en bestämmelse på lagnivå som skall hållas ajour genom att lagen ändras.

Även ECB:s eget behov av insiderreglering och behov av reglering riktad mot euroområdets centralbanker håller på att leda till att den juridiska grunden för det system som nu används av Finlands Bank borde utvecklas avsevärt.

2.3.7. *Finlands Banks rätt att få och lämna upplysningar om pensionsskyddet*

I lagen om statens pensioner och lagen om statens familjepensioner har 2002 intagits bestämmelser om ställande av uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten av statens pensionsskydd till förfogande för statens pensionssystem. Samtidigt har det också bestäms i vilka fall uppgifter kan utlämnas till andra som verkställer socialförsäkringen och arbetsgivare utan den berördes samtycke, samt om utbyte av information mellan arbetsgivarna inom statens myndighetsorganisation och statskontoret.

I propositionen föreslås att bestämmelserna om erhållande och utlämnande av uppgifter i anslutning till verkställigheten av Finlands Banks pensionsskydd förenhetligas så att de motsvarar bestämmelserna i lagen om statens pensioner och lagen om statens familjepensioner.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

3.1.1. *Verkningar för den offentliga ekonomin*

Enligt propositionen ändras lagen om Finlands Bank så att bankens rätt att göra avsättningar inskränks något. Dessutom skall räkningsperiodens resultat i sin helhet överföras till staten, om det inte finns några grunder för en annan inkomstfördelning.

När den gällande lagen stiftades var de praktiska frågorna i anslutning till fördelningen av eurosystemets gemensamma monetära inkomster fortfarande öppna. Nu har saken avgjorts och åren 2003—2007 övergår man stegvis till en fördelning enligt kapitalnycklar. Till följd av övergångsförandet kan Finlands Banks inkomster t.o.m. minska under de första åren, men under övergångstiden ökar Finlands Banks monetära inkomster jämfört med tiden före den ekonomiska och monetära unionen, eftersom sedlarnas relativa andel då var lägst i Finland inom hela eurosystemet. Om sedelmängden förblir på nuvarande nivå, ökar Finlands Banks monetära inkomster med rådande räntenivå med ca 90 miljoner euro om året. Samtidigt kan användningen av sedlar som betalningsmedel inom euroområdet visserligen minska och de monetära inkomsterna minska även i Finland.

Finlands Banks resultat, där vinster och prisskillnader till följd av valutakursförändringar och värdepapper inte har beaktats, har under de senaste åren varierat mellan ca 160 och 350 miljoner euro. Resultatet har krympt de senaste åren. Orsaken har framför allt varit de låga marknadsräntorna och de tillfälliga kostnaderna för införandet av euron. Av resultaten åren 2000—2002 har Finlands Bank överfört 129, 99 och 81 miljoner euro till staten. Under kommande år skulle en inkomstfördelning enligt propositionen leda till att staten får ca 150—250 miljoner euro årligen av Finlands Banks resultat. Ökningen jämfört med nuvarande praxis vore i genomsnitt uppskattningsvis ca 100 - 150 miljoner euro om året.

3.1.2. *Verkningar för företagen*

Integreringen av finansmarknaden och dess infrastruktur och det ökade antalet olika finansinstitut samt de allt mera invecklade beroendeförhållandena mellan dessa framhäver förändringsbenägenheten och känsligheten hos finansmarknadens funktioner, likviditet och effektivitet. Utvecklingen kan också öka systemstörningarna, som samtidigt berör flera av EU:s medlemsländer. Alleuropeisk kompatibilitet och en effektiv verksamhet förutsätter gemensamma standarder och verksamhetsmodeller. Europeiska centralbankens riktlinjer och instruktioner utgör grunden för Finlands Banks bemyndiganden att meddela föreskrifter för sammanslutningar som upprätthåller eller deltar i betalnings- och avvecklingssystem och de ökar marknadens stabilitet och effektivitet, något som de som använder systemen i sista hand drar nytta av.

De ekonomiska verkningarna av eventuella föreskrifter som gäller operativa detaljer i förvaltningen eller den interna övervakningen av systemen eller riskhanteringen är svåra att förutsäga på förhand. I och med att effektiviteten och tillförlitligheten ökar sjunker driftskostnaderna på lång sikt, men i övergångsskedet kan man vänta sig att förändringarna kostar. Genom myndigheternas anvisningar och föreskrifter försöker man framför allt i kris- och andra undantagsförhållanden begränsa parternas risker och förluster samt de ansvar som eventuellt faller på samhället.

3.1.3. Verknings i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga direkta verkningar i fråga om organisation eller personal.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i en arbetsgrupp som finansministeriet tillsatte den 8 januari 2003. Bankfullmäktige, Finlands Banks direktion och bankens revisorer har gett ett utlåtande om arbetsgruppspromemorian (FM 11/2003). Utlåtanden har också getts av justitieministeriet, Bankföreningen i Finland och Automatia Pankkiautomaatit Oy.

Enligt artikel 2.1 i rådets beslut om natio-

nella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler (98/415/EG) skall medlemsstaternas myndigheter höra Europeiska centralbanken om varje förslag till rättsregler inom dess behörighetsområde enligt fördraget. Europeiska centralbanken skall höras särskilt bl.a. i fråga om nationella centralbanker. Av denna anledning har Europeiska centralbankens utlåtande begärts om propositionen.

Bankfullmäktige, Finlands Banks direktion och revisorerne motsatte sig i sina utlåtanden de ändringar som föreslagits i bestämmelserna om bankens eget kapital, avsättningar och vinstanvändning.

Europeiska centralbanken gav utlåtande om saken den 15 oktober 2003. ECB anser att samverkan av förslagen om minskning av Finlands Banks grundfond, ändring av vinstfördelningsbestämmelserna och begränsning av avsättningarna är att Finlands Banks ekonomiska ställning försämrar. Enligt ECB kränker förslaget principen om de nationella centralbankernas ekonomiska oavhängighet i artikel 108 i fördraget för Finlands Banks del och förslaget strider därför mot fördraget och dess syften. ECB anser också att de föreslagna utvidgningarna av Finlands Banks normgivningsrätt inte är tillräckliga, utan normgivningsrätten borde omfatta alla ECB:s rättsakter som är bindande för de nationella centralbankerna.

Efter utlåtandena har lagförslaget ändrats så att intäktsföringen av medel från Finlands Banks fonder till staten inte förverkligas. Till förslaget har också fogats en bestämmelse om att bankfullmäktige kan för att trygga skötseln av Europeiska centralbankens uppgifter besluta att Finlands Banks vinst skall användas på ett sätt som avviker från huvudregeln i lagen. De utvidgningar av Finlands Banks normgivningsrätt som ECB föreslagit är problematiska med beaktande av bl.a. 80 § grundlagen, och det har inte ansetts möjligt att ändra förslaget i detta avseende. Inte heller de föreslagna bestämmelserna om avsättningar har ändrats.

Andra synpunkter som framförts i utlåtandena har till största delen beaktats i propositionen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om Finlands Bank

5 §. *Befogenheter.* Enligt 1 mom. 6 punkten i den gällande bestämmelsen kan Finlands Bank när den fullgör sina uppgifter meddela banker och andra penninginstitut samt motsvarande samfund föreskrifter och anvisningar om sedel- och mynthanteringen. Bestämmelsens definition av målgruppen för föreskrifterna och anvisningarna motsvarar inte begreppen i den gällande kreditinstitutslagstiftningen. Det föreslås att omnämmandet av banker och andra penninginstitut ersätts med kreditinstitut enligt 2 § kreditinstitutslagen. Samtidigt utvidgas definitionen av den målgrupp som avses i bestämmelsen till även andra sammanslutningar som sköter penningförsörjningsuppgifter i Finland.

Finlands Bank behöver inte något uttryckligt lagstadgat bemyndigande att meddela anvisningar. Det föreslås att omnämmandet av meddelandet av anvisningar slopas i bestämmelsen.

Under 2001 reviderades penningförsörjningssystemet i Finland i sin helhet, så att bankerna och bankgrupperingarna koncentrerade administreringen och utvecklingen sin penningförsörjning till ett bolag som de äger och grundat för ändamålet. Detta bolag är nu Finlands Banks enda kund inom penningförsörjningssystemet. Finlands Bank har ingått ett penningförsörjningsavtal med bolaget, dvs. ett avtal om ett beställnings- och leveranssystem för euro. Bolaget köper transporter för sina ägarbankers kontors och kunders beställningar och återsändningar av pengar samt räknecentraltjänster från värdetransport- och penningförsörjningsbolag som fungerar som underleverantörer. För närvarande har dessa sammanlagt ca 20 räknecentraler i hela landet. Vissa av handelns centralaffärer har dessutom grundat eller planerar att grunda egna räknecentraler. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att säkerställa att Finlands Banks rätt att meddela föreskrifter gällande penningförsörjningen också gäller

verksamhet som lagts ut på detta sätt och även eventuella jämförbara arrangemang som genomförs i framtiden.

Enligt artikel 106.1 i fördraget skall Europeiska centralbanken ha ensamrätt att tillåta sedelutgivning inom gemenskapen. ECB och de nationella centralbankerna får ge ut sedlar. Endast sedlar som ges ut av ECB och de nationella centralbankerna skall vara lagliga betalningsmedel inom gemenskapen.

I samband med införandet av euron har Finlands Bank varit tvungen att genomföra de tekniska bestämmelser gällande penningförsörjningssektorn som bygger på gemenskapens lagstiftning. Europeiska unionens råd har den 28 juni 2001 utfärdat en förordning (EG) nr 1338/2001 om fastställande av nödvändiga åtgärder för skydd av euron mot förfalskning. Enligt förordningen skall kreditinstituten samt alla andra inrättningar som yrkesmässigt medverkar vid hanteringen och distributionen till allmänheten av sedlar och mynt ha skyldighet att ta alla de mottagna eurosedlar och euromynt ur omlopp som de vet eller har tillräckliga skäl att tro är falska. Detta gäller också de växlingskontor som ägnar sig åt att växla sedlar och mynt i olika valutor. Pengar som är eller som tros vara falska skall utan dröjsmål överlämnas till de behöriga nationella myndigheterna. Medlemsstaterna skall enligt förordningen föreskriva om effektiva, proportionella och avskräckande påföljder för dem som åsidosätter sina skyldigheter och anta de lagar och andra författningar som krävs för att tillämpa förordningen. Medlemsstaterna skall också utse behöriga nationella myndigheter. I Finland har Finlands Bank och centralkriminalpolisen utsetts till behöriga myndigheter.

För att genomföra bestämmelserna i förordningen har Finlands Bank genom en anvisning som meddelades i december 2001 med stöd av 5 § 1 mom. 6 punkten lagen om Finlands Bank betonat att för att syftet med förordningen skall uppnås skall man på behörigt sätt med tekniska hjälpmedel granska alla mottagna eurosedlars och euromynts äkthet och vid behov utan dröjsmål överläm-

na dem till polismyndigheten för vidare befordran till centralkriminalpolisen.

Finlands Banks rätt att meddela föreskrifter i fråga om penningförsörjningen skall fortfarande i första hand vara reglering av teknisk natur som grundar sig på lagen om Finlands Bank eller verkställande reglering som gäller detaljer och som baserar sig på Europeiska gemenskapernas rättsakter. Denna reglering är inte förknippad med någon betydande prövningsrätt. När Finlands Bank meddelar föreskrifter är banken tvungen att beakta de gällande privaträttsliga avtal som banken ingått med sammanslutningar som sköter penningförsörjningsuppgifter.

Det föreslås att till paragrafen fogas en bestämmelse enligt vilken Finlands Bank kan meddela sammanslutningar som upprätthåller eller deltar i betalnings- och avvecklingssystem enligt 2 § 1 mom. 3 punkten lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valuta-handel samt avvecklingssystem (1084/1999) sådana föreskrifter gällande operativa detaljer i förvaltningen eller den interna kontrollen av systemet eller riskhanteringen som förutsätts av verkställigheten av de riktlinjer eller instruktioner eller förordningar som Europeiska centralbanken meddelat.

De förpliktelser gällande betalnings- och avvecklingssystem som Europeiska centralbanken ålagt Finlands Bank kan inte alltid uppfyllas genom avtalsarrangemang med banksektorn och andra kreditinstitut, utan Finlands Bank måste vid behov ha möjlighet att använda sig av rätt att meddela föreskrifter, för att ECB:s riktlinjer och beslut, som är bindande för centralbanken, under alla förhållanden kan genomföras inom utsatt tid. Finland har genom att godkänna fördraget förbundit sig att agera så att centralbanken kan följa ECB:s bindande rättsakter. För att förverkliga detta ges Finlands Bank rätt att meddela föreskrifter, för använder man sig enbart av avtalsarrangemang med målgrupperna innebär det en risk för att Finlands Bank inte kan uppfylla sina förpliktelser. Syftet med meddelandet av föreskrifter skall vara att främja tillförlitliga och effektiva betalnings- och avvecklingssystem.

Finlands Banks normgivningsrätt kan motiveras med att i frågor som hör till ECBS:s uppgifter är det motiverat att göra det till just

Finlands Banks uppgift att meddela nödvändiga bestämmelser på lägre nivå än lagar och förordningar, eftersom Finlands Bank redan med stöd av fördraget är en del av ECBS. Kompletterande omständigheter som kan beaktas är bl.a. att i detta fall är aktören en sakkunnigmyndighet i branschen, regleringen riktar sig enbart till en liten målgrupp och den är förknippad med särdrag med koppling till genomförandet av den monetära unionen som kan karakteriseras som yrkesmässiga. Normgivningsbemyndigandet gäller omständigheter som är nödvändiga eller oundgängliga för att Finlands Bank skall kunna sköta sin lagstadgade uppgift att se till att betalnings- och det övriga finansiella systemet är tillförlitligt och effektivt samt delta i dess utveckling.

ECB:s riktlinjer och ECB:s beslut skiljer sig från direktiven så till vida att de riktar sig till den nationella centralbanken och inte till en icke individualiserad myndighet. När Finlands Bank meddelar en föreskrift om genomförande av riktlinjer är banken bunden av riktlinjernas innehåll som sådant. Normgivningsbemyndigandet knyts således till ECB:s normgivning och förutsättningen för att använda normgivningsbemyndigandena skall vara att normgivningen är nödvändig för att genomföra ECB:s riktlinjer eller instruktioner eller förordningar

Föremål för normgivningen skall vara finansmarknadens finländska upprätthållare av betalnings- och avvecklingssystem och de sammanslutningar som deltar i dem. Sådana system är system som finansministeriet i enlighet med 2 § 1 mom. 3 punkten lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valuta-handel samt avvecklingssystem på ansökan av en sammanslutning har godkänt som ett system som hör till tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG som slutlig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper. Dessa system är för närvarande:

Betalningssystem:

- 1) Finlands Banks checkkontosystem (systemet upprätthålls av Finlands Bank)
- 2) Bankernas inbördes system för online expressöverföringar och checker (POPS Sy-

stem, systemet upprätthålls av Bankföreningen i Finland)

3) Bankernas inbördes betalningssystem (PMJ, systemet upprätthålls av Bankföreningen i Finland)

4) Andelsbankernas avvecklingssystem för inbördes betalningsförpliktelser (systemet upprätthålls av Andelsbankernas Centralbank Abp)

5) Spar- och andelsbankernas avvecklingssystem för betalningar (systemet upprätthålls av Aktia Sparbank Abp)

Avvecklingssystem:

1) Värdepapperscentralens OM – system (systemet upprätthålls av Finlands Värdepapperscentral Ab)

2) Värdepapperscentralens RM – system (systemet upprätthålls av Finlands Värdepapperscentral Ab)

3) Helsingfors Börs clearingssystem (systemet upprätthålls av Helsingfors Värdepapper- och derivativbörs, clearingbolag Ab)

Paragrafens struktur ses över så att bestämmelserna om Finlands Banks ovan nämnda befogenheter samlas i paragrafens 2 mom. I det gällande 1 mom. slopas således 6 punkten. Paragrafens 3 mom. motsvarar det nuvarande 2 mom.

8 §. *Grundkapital*. 2 mom. Paragrafens 2 mom. ändras så att reservfonden inte längre kan användas till att öka grundfonden. Den gällande lagens bestämmelse om att reservfonden kan användas till att enligt 21 § täcka förlust ändras inte.

11 §. *Bankfullmäktiges uppgifter*. Enligt 2 mom. 1 punkten i den gällande bestämmelsen skall bankfullmäktige göra framställning till statsrådet om tillsättning av direktionsmedlemstjänster. Enligt den ändring som föreslås i 13 § utnämner bankfullmäktige direktionsmedlemmarna själv med undantag av direktionsordföranden. Republikens president skall fortfarande ha rätt att utnämna ordföranden. Därför ändras bestämmelsen så att bankfullmäktige gör framställning till statsrådet om tillsättning av tjänsten som direktionsordförande.

13 §. *Direktionen*. 1 mom. I 1 mom. bestäms om behörighetsvillkoren och utnämningförfarandet för Finlands Banks direktionsmedlemmar.

Behörighetsvillkor för direktionsmedlems-

tjänsterna skall vara för tjänsten lämplig högre högskoleexamen, god förtrogenhet med penningekonomi eller finanssektorn samt i praktiken visad ledarförmåga och erfarenhet av ledarskap. Förslaget motsvarar behörighetsvillkoren för de högre tjänstemännen i ledande uppgifter inom statsförvaltningen. I artikel 11.2 i ECBS- och ECB-stadgan ställs också liknande behörighetsvillkor för ECB:s direktionsledamöter.

Finlands Banks uppgifter består av å ena sidan myndighetsuppgifter inom bl.a. penningpolitiken och främjande av finansmarknadens stabilitet och å andra sidan operativ bankverksamhet. Med tanke på ledningen är Finlands Bank alltså en sakkunnigorganisation som också har operativa funktioner. Direktionsmedlemmarna skall därför ha visad förmåga att leda och utveckla en dylik organisation effektivt och sakkunnigt. Utöver de allmänna ledarskapsfärdigheterna krävs av direktionsmedlemmarna dessutom yrkesmässig erfarenhet i anslutning till centralbankens uppgifter inom antingen penningekonomins område eller bank- och finanssektorn. Den penningekonomiska erfarenheten hänvisar i synnerhet till sådana färdigheter som behövs i myndighetsuppgifter i anslutning till den penningpolitiken eller finansmarknaden. Sådan erfarenhet kan man få antingen i praktiska penningpolitiska uppgifter eller i uppgifter inom den allmänna ekonomiska politiken med nära anknytning till penningpolitik eller i forskningsarbete med anknytning till penningekonomi. Praktisk erfarenhet av bank- och finanssektorn är ett annat sätt att göra sig behörig för ledande uppgifter inom Finlands Bank. Sådan erfarenhet som inhämtats inom finanssektorn eller i finansiella uppgifter i företag är nödvändig i synnerhet med tanke på Finlands Banks operativa uppgifter.

Förfarandet för utnämning av Finlands Banks direktionsmedlemmar ändras så att direktionsmedlemmarna med undantag av ordföranden utnämns av bankfullmäktige. Ordföranden för bankens direktion skall fortfarande utnämnas av republikens president. Bankfullmäktige skall göra framställning till statsrådet om tillsättning av tjänsten. Enligt 58 § grundlagen fattar republikens president beslut om utnämning utifrån statsrådets förslag till avgörande.

I 126 § i den nya grundlagen bestäms om utnämning till statliga tjänster. Enligt den utnämner republikens president ministeriernas kanslichefer samt chefen för och föredragandena vid republikens presidents kansli och förordnar beskickningarnas chefer till deras uppdrag. Direkt med stöd av grundlagen utnämner presidenten och justitiekanslern och biträdande justitiekanslern (69 § 1 mom. grundlagen), de ordinarie domarna (102 § grundlagen), riksåklagaren (104 § grundlagen) samt officerarna (128 § 2 mom. grundlagen). Med stöd av grundlagen utnämner republikens president biträdande justitiekanslerns ställföreträdare.

I 126 § grundlagen ingår också en bestämmelse om att presidenten utnämner och förordnar även de andra tjänstemän om vilka så bestäms i lag. Den allmänna behörigheten gällande tjänsteutnämningar tillkommer fortfarande statsrådet, för enligt 126 § 2 mom. grundlagen utnämner statsrådet de statstjänstemän som inte skall utnännas av presidenten, ett ministerium eller någon annan myndighet. Med statsrådet avses i detta sammanhang uttryckligen statsrådets allmänna sammanträde.

Med stöd av den lagstiftning som ändrats efter grundlagsreformen utnämner republikens president med stöd av de befogenheter som anförtrots presidenten i lag förutom Finlands Banks direktionsmedlemmar dessutom justitiekanslersämbetets kanslichef, utrikesministeriets understatssekreterare, landshövdingarna, universitetens kanslerer, Finlands Akademis generaldirektör, Folkpensionsanstaltens generaldirektör och direktörer, Finansinspektionens direktör samt biträdande riksåklagaren.

16 §. *Avslutande av en direktionsmedlems tjänsteförhållande.* 1 mom. Momentet innehåller en bestämmelse om avslutande av direktionsmedlemmarnas tjänsteförhållande. Republikens president får avsätta en direktionsmedlem om medlemmen inte längre uppfyller de krav som ställs för att han eller hon skall kunna utföra sina uppgifter eller om han eller hon har gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse. Bestämmelsen ändras på samma sätt som den föreslagna ändringen av förfarandet för utnämning av direktionsmedlemmarna så att beslut om avsättande av

andra direktionsmedlemmar än ordföranden fattas av bankfullmäktige.

19 §. *Bokslut.* 4 mom. Enligt den gällande bestämmelsen skall Finlands Banks balansräkning under räkenskapsperioden publiceras månatligen. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att publiceringen sker kvartalsvis.

Balansräkningen för en enskild centralbank som hör till eurosystelet har ingen penningpolitisk betydelse, eftersom den gemensamma monetära politikens balansverkningar syns först i den sammanräknade balansräkningen för hela eurosystelet. Därför bestäms behovet av att publicera balansräkningen enbart på grundval av centralbankens offentliga ansvar och öppenhetskrav. I Finland vore en lämplig intervall för publicering av balansräkningen tre månader, något som även de finländska kreditinstituten och börsbolagen allmänt tillämpar. För ändringen talar också att enligt ECBS:s bokföringsbestämmelser värderas ECBS-centralbankens balansräkning till marknadspris varje kvartal.

20 §. *Bokföring.* 2 mom. Enligt den gällande bestämmelsen kan i Finlands Banks bokslut göras avsättningar, om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper.

Finlands Bank har av tradition haft rätt att göra avsättningar för att trygga realvärdet av egna medel och för att utjämna variationer i resultatet. Ett tecken på detta är att Finlands Bank inte hade några utdelningsbara vinstmedel eller något att intäktsföra till staten efter förändringarna i avsättningarna mellan åren 1985 och 1999. Bestämmelserna om vinstfördelning har i sig varit nästan likadana som i den gällande lagen. I de tre senaste årens bokslut har Finlands Banks resultat uppvisat vinst, och en del av vinsten har intäktsförts till staten. Av 2001 års bruttoresultat, dvs. resultatet före avsättningar, intäktsfördes ungefär 22 % till staten.

Paragrafens 2 mom. ändras så att i bokslutet kan göras avsättningar för att utjämna variationer i resultatet. Däremot skall det inte längre vara möjligt att göra avsättningar för att trygga realvärdet av fonderna. Tryggandet av fondernas realvärde i den gällande lagen

har i tiden föreskrivits med tanke på en annan ekonomisk omvärld, som utmärktes av bankcentrering, bankernas snabbt växande balansräkningar och inflationskänslig ekonomi. Även Finlands Banks mål och uppgifter avviker betydligt från de nuvarande. Europeiska centralbankssystemets och, som en del av det, Finlands Banks främsta uppgift är att upprätthålla prisstabilitet. Europeiska centralbankens och de nationella centralbankernas avtal om finansiella fordringar begränsar dessutom Finlands Banks verksamhetsmöjligheter så att banken inte kan utöka sin valutareserv jämfört med situationen i slutet av 2002. Även Finlands Banks möjligheter att trygga en stabil finansmarknad med riskfinansiering eller finansiering med eget kapital har i praktiken försvunnit med Europeiska centralbankssystemet. Finlands Banks grundfond och reservfond i förhållande till bankens balansräkning eller dess centrala poster skiljer sig inte på något betydande sätt från de centralbanker inom euroområdet vilkas möjligheter att överföra resultatet är begränsade. Därför är det inte längre nödvändigt att ha kvar möjligheter att göra avsättningar för att trygga fondernas realvärde.

Förutsättningarna för att göra avsättningar för att utjämna variationer i resultatet preciseras. Avsättningarna kan vara högst lika stora som det sammanlagda beloppet av de realiserade vinsterna till följd av förändringar i valutakurserna och de realiserade prisskillnaderna på värdepapper enligt bankens resultaträkning. Variationen i Finlands Banks operativa resultat påverkas framför allt av valutakurs- och ränteförändringar. Därför bör Finlands Bank ha möjlighet att förbereda sig på variationer i resultatet genom att göra avsättningar. På motsvarande sätt är det motiverat att täcka sådana förluster till följd av valutakurs- och ränteförändringar som påverkar resultatet i första hand genom att lösa upp reserveringar som gjorts för detta ändamål. Enligt Europeiska centralbankens bokföringsbestämmelser skall realiserade vinster överföras till ett värderingskonto och realiserade vinster täckas från ett värderingskonto, om det är möjligt. Avsättningspraxis enligt momentet skall annars vara likadan registreringspraxis som i fråga om värderingskontot, men de realiserade vinsterna re-

gistreras både i resultaträkningen och balansräkningen.

21 §. *Monetära inkomster och vinstanvändning.* Enligt den gällande bestämmelsen skall hälften av Finlands Banks vinst intäktsföras till staten och den andra hälften överföras till reservfonden. Bankfullmäktige kan dock besluta att vinsten skall användas på något annat sätt, om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek. Enligt bestämmelsen beslutar riksdagen om användningen av den del av vinsten som reserverats för statens behov.

En vinstöverföring till reservfonden enligt den gällande lagen ökar bankens eget kapital mera än vad som är nödvändigt med tanke på bankens riskhantering. Paragrafens 2 mom. ändras så att Finlands Banks vinst intäktsföras i statsbudgeten. Bankfullmäktige kan dock av särskilda skäl besluta att vinsten skall användas på ett sätt som avviker från denna huvudregel. Ett sådant särskilt skäl kan bl.a. vara att när bankens bokslut för föregående år fastställs förutspår man att bankens resultat på grund av valutakurs- eller ränteändringar eller andra specificerade orsaker blir sådant att avsättningarna inte räcker till för att täcka förlusterna.

Vinstutdelningen får inte äventyra skötseln av de uppgifter som Finlands Bank har i Europeiska centralbankssystemet. Bankfullmäktige kan besluta att vinsten skall på grund av detta användas på ett sätt som avviker från huvudregeln även när en sådan vinstfördelning skulle äventyra Finlands Banks möjlighet att sköta sina uppgifter i anslutning till Europeiska centralbankssystemet på behörigt sätt. Motiveringen till beslutet skall anföras i bankfullmäktiges berättelse till riksdagen om bankens verksamhet och förvaltning.

Det uttryckliga omnämnandet av att riksdagen beslutar om användningen av den del av vinsten som reserverats för statens behov föreslås bli slopat såsom onödigt. Beslutsfattandet om användningen av Finlands Banks vinstmedel i riksdagen utgör i sak en del av den regelrätta behandlingen av statsbudgeten, så den separata bestämmelsen om användningen av centralbankens vinstmedel har inte någon praktisk självständig betydelse.

26 §. *Rätt att få och lämna upplysningar.*

3 mom. Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom. Enligt det nya 3 mom. skall Finlands Bank utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt utan dröjsmål informera finansministeriet om den fått veta något som enligt Finlands Banks egen bedömning kan äventyra finansmarknadens stabilitet eller orsaka betydande störningar i det finansiella systemet. Bestämmelsen är avsedd att tillämpas endast i exceptionella situationer som hotar hela finansmarknadens stabilitet eller betalnings- och avvecklingssystemens funktion och genom den säkerställs att de myndigheter som ansvarar för finansmarknadens stabilitet samarbetar i ett tillräckligt tidigt skede. En motsvarande bestämmelse ingår i 36 § lagen om Finansinspektionen.

Även i artikel 105.5 i fördraget hänvisas det till rätten att lämna upplysningar. Enligt den skall Europeiska centralbankssystemet medverka till att de behöriga myndigheterna smidigt kan genomföra sin politik när det gäller tillsyn över kreditinstitut och det finansiella systemets stabilitet. Sekretessbestämmelserna gällande Europeiska centralbankssystemets uppgifter kan dock begränsa Finlands Banks rätt att lämna upplysningar till andra myndigheter.

1.2. Lagen om Finlands Banks tjänstemän

6 §. I bestämmelsen föreslås att kretsen av redogörelseskyldiga personer som anses höra till den inre kretsen utvidgas. Lagstiftningstekniskt finns det olika sätt att utvidga kretsen av dylika personer. Tjänstebenenämningarna kan på nuvarande sätt individualiseras i själva bestämmelsen, där kan alla tjänstemän definieras såsom hörande till den inre kretsen på samma sätt som i fråga om Finansinspektionen eller så kan Finlands Banks själv ges begränsad rätt att definiera den inre kretsen. Ett sådant regleringssätt vore dock onödigt tungt och kunde också föranleda behov av att ändra lagen t.ex. bara för att organisationen ändras. Förteckningen över redogörelseskyldiga borde också kunna ändras smidigt, för att den skall kunna anpassas i enlighet med kraven i de situationer som förekommer i praktiken. Av denna orsak uppräknas i lagen uttryckligen endast några av de högsta tjäns-

terna vid Finlands bank, medan det överlämnas åt bankfullmäktige att specificera de övriga tjänster som skall omfattas av redogörelseskyldigheten.

Det centrala målet för redogörelseskyldigheten är att försöka säkerställa att den person som utnämns till en tjänst inte har några sådana bindningar som enligt en objektiv bedömning kunde väcka misstankar beträffande hans eller hennes förmåga att sköta tjänsten opartiskt och även i övrigt på behörigt sätt. Genom redogörelseskyldigheten försöker man likaså förebygga att en person som i sina tjänsteuppdrag hanterar sekretessbelagd information som påverkar kapital- och finansmarknaden använder dessa uppgifter orättmätigt till egen eller någon annans fördel. Redogörelseskyldigheten gör det också möjligt att vid behov övervaka dessa saker i efterhand. När en person åläggs att redogöra för sin ekonomiska ställning ingriper man dock i skyddet för hans eller hennes privatliv. Även om de tjänster som omfattas av redogörelseskyldigheten skall fastställas på lägre nivå än lag, är det p.g.a. synpunkterna i anslutning till skyddet för privatlivet viktigt att man så noga som möjligt på lagnivå fastställer de kriterier som ligger till grund för bestämningen av vilka tjänster som omfattas av redogörelseskyldigheten. Av samma orsak har man i förslaget utgått ifrån att det inte är skäl att förena sådana tjänster med redogörelseskyldighet där man i de uppdrag som hör till tjänsten endast tillfälligt hanterar information som är av betydelse för de mål som eftersträvas med redogörelseskyldigheten. Av denna anledning föreslås att förutom de tjänster som specificeras i lagen skall man kunna bestämma att redogörelseskyldigheten gäller även de tjänster där personen i fråga i sina tjänsteuppdrag annat än tillfälligt har tillgång till sekretessbelagda uppgifter som gäller monetär politik, finansmarknaden, samhällsekonomisk statistik eller privata sammanslutningars ekonomiska ställning eller affärshemligheter.

I praktiken stannar största delen av bankens personalgrupper utanför redogörelseskyldigheten. Redogörelseskyldigheten kommer i första hand att beröra personer som vid Finlands Bank handhar uppgifter som ansluter sig till bl.a. beredningen av det ekonomisk-

politiska beslutsfattandet eller uppföljningen av finansmarknaden eller biträdande uppgifter i anslutning till beredningen och fattandet av beslut i dessa frågor. Gemensamt för dessa tjänstemän är att de får eller kan få opublicerade känsliga ekonomiska uppgifter. Eftersom redogörelseskyldigheten innebär att skyddet för tjänstemannens privatliv inskränks, skall bankfullmäktige iaktta återhållsamhet när kretsen av redogörelseskyldiga fastställs. Å andra sidan kan alla anställda vid vissa av bankens avdelningar eller enheter bli redogörelseskyldiga.

58 a §. Det föreslås att en ny 58 a § fogas till lagen. Genom den bestämmelse som tas in i 1 mom. ordnas rätt för Finlands Bank att få de uppgifter som är nödvändiga för ordnande av bankens pensionsansvar av andra pensionsanstalter och aktörer inom social- och hälsovården. Likaså bestäms om skyldighet för den som ansöker om pension att lämna Finlands Bank de uppgifter som är nödvändiga för behandlingen och avgörandet av pensionsärendet. I 2 mom. ges Finlands Bank rätt att lämna ut uppgifter i anslutning till verkställigheten av pensionsskydd som banken ansvarar för liksom rätt att öppna en teknisk anslutning för utlämnande eller erhållande av uppgifter.

I 58 § lagen om Finlands Banks tjänstemän bestäms om rätt för Finlands Banks anställda till pension som bekostas av bankens medel. Denna pensionsrätt bestäms i princip enligt samma grunder som pensionsskyddet för statens anställda. Bankfullmäktige meddelar med stöd av 11 § 2 mom. 6 punkten lagen om Finlands Bank närmare föreskrifter om utbetalningen av pensioner och familjepensioner samt om pensionsskyddet i övrigt i pensionsstadgan och familjepensionsstadgan. Finlands Bank har ordnat sitt ansvar för pensionsskyddet genom att bilda en särskild pensionsfond för ändamålet, som dock juridiskt sett är en del av Finlands Banks bokslut och organisation.

58 § lagen om Finlands Banks tjänstemän innehåller endast grundläggande bestämmelser om bankens pensionsansvar och bekostande av pensionsskyddet. För närvarande innehåller lagen inga bestämmelser om rätt för Finlands Bank att erhålla uppgifter från andra myndigheter eller pensionsanstalter för

verkställigheten av sitt pensionsansvar och där regleras inte heller fråga om skyldighet för den som ansöker om pension att lämna uppgifter. Den nuvarande lagen innehåller inte heller några bestämmelser om rätt för Finlands Bank att lämna ut uppgifter om verkställigheten av sitt pensionsansvar till andra myndigheter eller pensionsanstalter. Juridiskt sett är den nuvarande situationen mycket otillfredsställande, eftersom uppgifterna i anslutning till uppfyllandet av pensionsansvaret är personuppgifter och om skyddet för dem skall enligt 10 § 1 mom. grundlagen bestämmas genom lag.

Eftersom Finlands Banks pensionsansvar på ovan beskrivet sätt i princip baserar sig på bestämmelserna om ordnande av statens pensionsskydd, är det konsekvent att man också i frågor som gäller erhållande och utlämnande av uppgifter löser regleringen på liknande sätt. Detta befrämjas också av att bestämmelserna om erhållande, utlämnande och hemlighållande av uppgifter inom statens pensionssystem nyligen har reviderats genom lagen om ändring av lagen om statens pensioner (656/2002). Ändringarna har trätt i kraft den 1 oktober 2002. Av dessa orsaker föreslås att Finlands Banks rätt att få de uppgifter som är nödvändiga för ordnandet av bankens pensionsansvar liksom rätten att lämna ut uppgifter om verkställigheten av det pensionsskydd som ankommer på bankens ansvar ordnas genom en hänvisning till de aktuella bestämmelserna i lagen om statens pensioner (280/1966). Den föreslagna hänvisningen omfattar också regleringen av skyldigheten att lämna uppgifter för den som ansöker om eller erhåller pension. Eftersom det i 23 § lagen om statens familjepensioner (774/1968) i fråga om ovan nämnda rättigheter och skyldigheter endast hänvisas till lagen om statens pensioner, förutsätter ordnandet av erhållandet och utlämnandet av uppgifter gällande Finlands Banks familjepensionsansvar inte någon separat hänvisning till lagen om statens familjepensioner.

1.3. Lagen om ändring av 11 § lagen om Finansinspektionen

11 § 2 mom. Enligt den gällande bestämmelsen utnämns Finansinspektionens direk-

tör av republikens president. Bankfullmäktige gör framställning till statsrådet om tillsättning av tjänsten. Enligt 58 § grundlagen fattar presidenten utnämningsbeslut på framställning av statsrådet. Utnämningsförfarandet är alltså likadant som förfarandet när Finlands Banks direktionsmedlemstjänster besätts. Direktörstjänsten vid Finansinspektionen har jämförts med dessa tjänster.

I regeringens proposition föreslås att förfarandet för utnämning av Finlands Banks direktionsmedlemmar ändras så att direktionsmedlemmar med undantag av ordföranden utnämns av bankfullmäktige. Av denna anledning borde också förfarandet för utnämning av finansinspektionens direktör ändras på motsvarande sätt så att bankfullmäktige får utnämningssrätten.

På direktörstjänsten tillämpas 5 § 2 mom. lagen om Finlands Banks tjänstemän enligt vilken en tjänst kan besättas för viss tid eller annars tidsbegränsat, om en grundad anledning som sammanhänger med tjänstens art kräver det. Tjänsten som direktör för Finansinspektionen har i praktiken besatts för viss tid.

2. Ikraftträdande

Avsikten är att de föreslagna lagarna skall träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa, dock senast den 31 december 2003.

Finlands Banks bokslut enligt de nya bestämmelserna uppgörs första gången för det år då lagen träder i kraft.

Tjänstemän vid Finlands Bank som avses i 6 § 2 mom. lagen om Finlands Banks tjänstemän skall avge den redogörelse för sina bindningar som avses i bestämmelsen inom tre månader efter att bankfullmäktige första gången efter lagens ikraftträdande har bestämt vilka tjänster som omfattas av redogörelseskyldigheten.

3. Lagstiftningsordning

I propositionen föreslås att regleringen gällande Finlands Banks vinstanvändning ändras. Efter ändringen är huvudregeln att Finlands Banks vinst intäktsförs till statsbudgeten. Bankfullmäktige skall emellertid av sär-

skilda skäl ha rätt att besluta att vinsten skall användas på något annat sätt. När särskilda skäl föreligger skall bankfullmäktige kunna pröva hur vinsten används. Enligt den gällande lagen skall av Finlands Banks vinst, efter fördelningen av de monetära inkomster som hänför sig till Europeiska centralbanks-systemet har beaktats i bokslutet, hälften överföras till reservfonden. Återstoden av vinsten skall reserveras för statens behov, om inte bankfullmäktige beslutar att vinsten skall användas på något annat sätt. I lagen uppräknas förutsättningarna för att bankfullmäktige skall kunna fatta ett sådant beslut. Riksdagen beslutar om användningen av den del av vinsten som reserverats för statens behov.

Den föreslagna ändringen gällande Finlands Banks vinstanvändning innebär att det lagstadgade utgångsantagandet ändras och den påverkar alltså inte direkt bankfullmäktiges ställning eller uppgifter. Förslaget ändrar inte Finlands Banks ställning som en i 91 § 1 mom. grundlagen avsedd självständig offentlighetslig institution som står under riksdagens vård.

Det föreslås att till 5 § lagen om Finlands Bank fogas ett nytt 2 mom., där det bestäms om Finlands Banks rätt att meddela föreskrifter. Det föreslagna nya bemyndigandet är betydelsefullt med tanke på bestämmelsen om delegering av lagstiftningsbehörighet i 80 § grundlagen. Enligt 80 § 2 mom. grundlagen kan även andra myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Dessutom förutsätts att tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande skall vara exakt avgränsat.

I det nya grundlagssystemet är Finlands Bank en sådan annan myndighet som genom lag kan bemyndigas att utfärda rättsnormer förutsatt att de materiella förutsättningarna i 80 § 2 mom. grundlagen föreligger. Det föreslagna bemyndigandet för Finlands Bank att meddela föreskrifter är nödvändigt, för att man i Finland på behörigt sätt skall kunna genomföra de bestämmelser som utfärdats av Europeiska centralbanken och som i sig förutsätter separata nationella regleringsåtgärder här, men vilkas innehåll är sådant att det inte

är nödvändigt att föreskriva om saken genom lag eller förordning. Enligt artikel 105.2 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen skall Europeiska centralbankens grundläggande uppgifter vara att bl.a. främja ett väl fungerande betalningssystem. Dessa betalningssystem är åter nära förknippade med avvecklingssystemen för värdepapper, varför det har utarbetats särskilda kriterier för dessa avvecklingssystem inom Europeiska centralbankssystemet. Eftersom Finlands Bank med stöd av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen är en del av Europeiska centralbankssystemet och sålunda en nationell sakkunnigmyndighet som utövar allmän tillsyn över betalnings- och avvecklingssystemen är det motiverat att i den föreslagna bestämmelsen ge just Finlands Bank den normgivningsrätt med begränsat sakområde som är nödvändig för att de förpliktelser som specificeras i bestämmelsen och som följer av grundfördraget skall iaktas. Sålunda finns det särskilda skäl för den föreslagna regleringen som har att göra med föremålet för regleringen.

Tillämpningsområdet för det föreslagna bemyndigandet att meddela föreskrifter är också exakt avgränsat vad gäller föremålet, eftersom Finlands Bank med stöd av den föreslagna bestämmelsen kan meddela föreskrifter endast för sådana sammanslutningar som upprätthåller sådana betalnings- och avvecklingssystem som avses i 2 § 1 mom. 3 punkten lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valutahandel samt avvecklingssystem. Finansministeriet godkänner dessa sammanslutningar separat på ansökan.

Även sakområdet för bemyndigandet att meddela föreskrifter skall vara begränsat, eftersom de kan gälla endast operativa detaljer i förvaltningen eller den interna kontrollen av betalnings- och avvecklingssystemen eller riskhanteringen. Dessutom skall rätten att meddela föreskrifter i dessa frågor vara bunden till Europeiska centralbankens normgivning. Finlands Bank skall således kunna meddela sådana föreskrifter som avses i förslaget endast om verkställigheten av Europeiska centralbankens riktlinjer eller instruktioner eller förordningar kräver det.

Typiskt för den rätt att meddela föreskrifter som avses i förslaget är att den är begränsad

till sådana omständigheter vars betydelse i sak inte förutsätter att de regleras genom lag eller förordning. Grundlagsutskottet har också i praktiken framhållit att 80 § 2 mom. grundlagen direkt begränsar tolkningen av bemyndigandebestämmelserna (t.ex. GrUU 24/2002 rd, GrUU 19/2002 rd och GrUU 55/2001 rd). Likaså har grundlagsutskottet påpekat att bemyndigandet att utfärda bestämmelser skall på det hela taget tolkas snävt (se t.ex. GrUU 24/2002 rd och GrUU 52/2001 rd).

På ovan anförda grunder kan det anses att det föreslagna bemyndigandet att meddela föreskrifter uppfyller kraven i 80 § 2 mom. grundlagen.

Det nya 5 § 2 mom. som föreslås i lagen om Finlands Bank innehåller också en bestämmelse om att Finlands Bank kan meddela kreditinstitut och andra sammanslutning som sköter penningförsörjningsuppgifter föreskrifter om sedel- och mynthanteringen. Jämfört med 5 § 1 mom. 6 punkten i den gällande lagen kan bemyndigandet att meddela föreskrifter rikta sig till en något större grupp än för närvarande. Detta beror på de förändringar som inträffat i det finländska penningförsörjningssystemet, varefter de uppgifter som avses i bestämmelsen inte längre sköts av enbart kreditinstitut. Av denna orsak finns det särskilda skäl till den föreslagna utvidgningen som ansluter sig till föremålet för regleringen. Till sakinnehållet kan bemyndigandet att meddela föreskrifter fortfarande gälla hela den logistiska penningförsörjningskedjan. När den nuvarande bestämmelsen togs in i lagen om Finlands Bank var grundlagsutskottet av den uppfattningen att befogenheten är av mycket praktisk och teknisk karaktär och gäller en begränsad målgrupp. Befogenheten innefattar ingen materiell dimension som kunde ge anledning till konstitutionella anmärkningar (se GrUU 7/1998 rd). Denna bedömning av regleringens sakinnehåll stämmer fortfarande i fråga om formuleringen av den föreslagna bestämmelsen och förslaget är därför inte problematiskt ur konstitutionell synpunkt.

Det föreslås att 6 § lagen om Finlands Banks tjänstemän ändras så att en större grupp än tidigare av Finlands Banks tjänstemän skall vara skyldig att innan de utnämns

lämna en redogörelse för de i bestämmelsen nämnda omständigheterna gällande sin ekonomiska ställning och sina bindningar. Genom den föreslagna regleringen begränsas det i 10 § grundlagen tryggade skyddet för privatlivet i fråga om de personer som hör till tillämpningsområdet. Genom den redogörelseskyldighet som avses i bestämmelsen försöker man säkerställa att den person som utnämns till en tjänste inte har några sådana bindningar som enligt en objektiv bedömning kunde leda till misstankar beträffande hans eller hennes förmåga att sköta tjänsten opartiskt och även annars på behörigt sätt. Genom redogörelseskyldigheten försöker man likaså förebygga att en person som i sina tjänsteuppdrag hanterar de i bestämmelsen nämnda sekretessbelagda uppgifterna använder dessa uppgifter orättmätigt till egen fördel eller till fördel eller nackdel för någon annan. Det finns således samhälleligt godtagbara grunder för regleringen.

Den begränsning av skyddet för privatlivet som den föreslagna redogörelseskyldigheten medför är också noga avgränsad, eftersom de omständigheter som man skall redogöra för uppräknas särskilt i bestämmelsen. Redogörelsen för nämnda omständigheter kan också betraktas som nödvändig för att syftet med regleringen skall uppnås. Enligt det nya förslaget skall redogörelseskyldigheten vad tjänstebestämmelserna beträffar vara begränsad endast till de högsta tjänsterna. I fråga om andra tjänstemän grundar sig redogörelseskyldigheten på hanteringen av uppgifter som nämns särskilt i bestämmelsen och som skall hemlighållas med stöd av annan lagstiftning. Även till denna del är förslaget begränsat så att redogörelseskyldiga är endast personer som i sina tjänsteuppdrag annat än tillfälligt har tillgång till sådana uppgifter. Sålunda överensstämmer den föreslagna bestämmelsen också med proportionalitetskra-

vet. Bankfullmäktige specificerar genom en föreskrift de tjänster som omfattas av redogörelseskyldigheten, men dess prövningsrätt skall till denna del på ovan nämnt sätt vara bunden till de materiella kriterierna i lagen. Av dessa orsaker är det motiverat att anse att den föreslagna bestämmelsen inte är problematisk ur konstitutionell synvinkel.

Det föreslås även att till lagen om Finlands Banks tjänstemän fogas en ny 58 a §, där det bestäms om rätt för Finlands Bank att erhålla uppgifter för ordnandet av det pensionskydd som banken ansvarar för och på motsvarande sätt om rätt för Finlands Bank att utlämna uppgifter som grundar sig på verkställigheten av bankens pensionskydd. Likaså bestäms om rätt för Finlands Bank att öppna en teknisk anslutning för dessa syften. För närvarande innehåller lagen inga bestämmelser om rätt för Finlands Bank att få uppgifter från andra myndigheter eller pensionsanstalter för verkställigheten av bankens pensionskydd och där regleras inte heller fråga om skyldighet för den som ansöker om pension att lämna uppgifter. Genom den nya bestämmelsen avlägsnas denna brist. Den föreslagna bestämmelsen skall emellertid inte vara självständig utan dess materiella innehåll bestäms utgående från lagen om statens pensioner. De bestämmelser i lagen om statens pensioner som det hänvisas till har nyligen bedömts av grundlagsutskottet (se GrUU 15/2002 rd). Den föreslagna bestämmelsen, som bygger på en hänvisning, är inte problematisk med tanke på skyddet för personuppgifter i 10 § 1 mom. grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om Finlands Bank**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 27 mars 1998 om Finlands Bank (214/1998) 5 §, 8 § 2 mom., 11 § 2 mom. 1 punkten, 13 § 1 mom., 16 § 1 mom., 19 § 4 mom., 20 § 2 mom. och 21 § 2 mom. samt fogas till 26 § ett nytt 3 mom. varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

5 §

Befogenheter

När Finlands Bank fullgör sina uppgifter kan den

- 1) bevilja och ta upp krediter,
- 2) ta emot och göra insättningar,
- 3) handla med värdepapper, ädelmetaller och valuta,
- 4) bedriva betalningsrörelse samt clearing av betalningar,
- 5) bedriva också annan verksamhet på värdepappers-, penning- och valutamarknaden.

När Finlands Bank fullgör sina uppgifter som hör till det Europeiska centralbankssystemet kan banken meddela sammanslutningar som upprätthåller eller deltar i betalnings- och avvecklingssystem enligt 2 § 1 mom. 3 punkten lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valutahandel samt avvecklingssystem (1084/1999) sådana föreskrifter gällande operativa detaljer i förvaltningen eller den interna kontrollen av systemet eller riskhanteringen som förutsätts av verkställigheten av de riktlinjer eller instruktioner eller förordningar som Europeiska centralbanken meddelat. Finlands Bank kan också meddela kreditinstitut och andra sammanslutningar som sköter penningförsörjningsuppgifter föreskrifter om sedel- och mynthanteringen.

Finlands Bank kan äga aktier, andelar och fastigheter i den omfattning som är motiverad för skötseln av bankens uppgifter eller organisering av verksamheten.

8 §

Grundkapital

Reservfonden kan användas till att enligt 21 § täcka förlust.

11 §

Bankfullmäktiges uppgifter

Bankfullmäktige skall i fråga om Finlands Banks förvaltning

- 1) göra framställning till statsrådet om tillsättning av tjänsten som direktionsordförande,

13 §

Direktionen

Direktionen består av en ordförande och högst fem andra medlemmar. Republikens president utnämner direktionsordföranden för en sju års mandatperiod. De övriga medlemmarna utnämns av bankfullmäktige för en fem års mandatperiod. Tjänsterna besätts utan att de förklaras lediga. Behörighetsvillkor för direktionsmedlemstjänsterna är för tjänsten lämplig högre högskoleexamen, god förtrogenhet med penningekonomi eller fi-

nanssektorn samt i praktiken visad ledarför-
måga och erfarenhet av ledarskap.

16 §

*Avslutande av en direktionsmedlems tjänste-
förhållande*

Republikens president får avsätta direk-
tionsordföranden och bankfullmäktige en an-
nan medlem av direktion endast om med-
lemmen inte längre uppfyller de krav som
ställs för att han eller hon skall kunna utföra
sina uppgifter eller om han eller hon har gjort
sig skyldig till en allvarlig försummelse.

19 §

Bokslut

Bankens balansräkning skall under räk-
ningsperioden publiceras kvartalsvis.

20 §

Bokföring

I bokslutet kan göras avsättningar, om detta
är nödvändigt för att utjämna sådana varia-
tioner i resultatet som orsakas av förändring-
ar i valutakurserna eller marknadspriserna på
värdepapper. Det sammanlagda beloppet av
de årliga avsättningarna får dock vara högst
lika stort som det sammanlagda beloppet av
de realiserade vinsterna till följd av föränd-
ringar i valutakurserna och de realiserade

prisskillnaderna på värdepapper enligt Fin-
lands Banks resultaträkning.

21 §

Monetära inkomster och vinstanvändning

Finlands Banks vinst skall, efter fördel-
ningen av de monetära inkomster som hänför
sig till Europeiska centralbankssystemet har
beaktats i bokslutet, intäktsföras i statsbudge-
ten. Bankfullmäktige kan för att trygga sköt-
seln av Europeiska centralbankssystemets
uppgifter eller av andra särskilda skäl besluta
att vinsten skall användas på något annat sätt.
Motiveringen till beslutet skall då framföras i
den berättelse till riksdagen som avses i 11 §
1 mom. 4 punkten.

26 §

Rätt att få och lämna upplysningar

Finlands Bank skall utan hinder av be-
stämmelserna om tystnadsplikt utan dröjsmål
informera finansministeriet om den fått veta
något som enligt Finlands Banks bedömning
kan äventyra finansmarknadens stabilitet el-
ler orsaka betydande störningar i det finansi-
ella systemet.

Denna lag träder i kraft den 200 .
Finlands Banks bokslut enligt denna lag
upprättas första gången för det år lagen träder
i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om Finlands Banks tjänstemän**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 1998 om Finlands Banks tjänstemän (1166/1998) 6 § och
fogas till lagen en ny 58 a §, som följer:

6 §

Den som föreslås bli utnämnd till direktionens medlem, direktör, avdelningschef, enhetschef eller direktionens rådgivare skall före utnämningen lämna en redogörelse för

- 1) sin näringsverksamhet,
- 2) sitt ägande i företag och betydande annan förmögenhet,
- 3) sina skulder, borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser,
- 4) sina bisysslor enligt 14 §, och
- 5) sina andra bindningar som kan vara av betydelse vid bedömningen av hans förutsättningar att sköta de uppgifter som hör till tjänsten.

Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas också på en sådan person som föreslås bli utnämnd till en tjänst och som i sina tjänsteuppdrag annat än tillfälligt har tillgång till sekretessbelagda uppgifter som gäller monetär politik, finansmarknaden, samhällsekonomisk statistik eller privata sammanslutningars ekonomiska ställning eller affärshemligheter. Bankfullmäktige bestämmer på fördragning av direktionen vilka dessa tjänster är.

Denna paragraf tillämpas också på en person som med stöd av 5 § utnämns till ett tjänsteförhållande för att sköta uppgifter som hör till en tjänst som avses i 1 eller 2 mom.

En tjänsteman skall utan dröjsmål anmäla väsentliga ändringar i de uppgifter som ingår i redogörelsen, rätta bristfälligheter i dem samt vid behov komplettera sin redogörelse. Han skall vid behov även annars lämna uppgifter om de omständigheter som avses i 1 mom. när Finlands Bank begär det.

Uppgifterna i redogörelsen om de omständigheter som nämns i 1 mom. 1—3 punkten är sekretessbelagda.

Bankfullmäktige meddelar föreskrifter om det sätt på vilket redogörelsen skall lämnas.

58 a §

På Finlands Banks rätt att avgiftsfritt och utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter få de uppgifter som är nödvändiga för att genomföra pensionsskyddet enligt 58 § tillämpas det som i 26 § lagen om statens pension bestäms om Statskontorets rätt att erhålla uppgifter. Om skyldighet för den som ansöker om och erhåller pension att lämna de uppgifter som är nödvändiga för behandlingen och avgörandet av pensionsärendet gäller i tillämpliga delar det som bestäms i 26 a § lagen om statens pensioner. Utöver det som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas på motsvarande sätt på Finlands Banks rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter lämna uppgifter som grundar sig på verkställigheten av pensionsskyddet enligt 58 § och öppna en teknisk förbindelse det som bestäms i 26 d § och 26 e § lagen om statens pensioner.

Denna lag träder i kraft den 200 .

En tjänsteman som avses i 6 § 2 mom. i denna lag skall avge en redogörelse enligt nämnda paragraf inom tre månader efter att bankfullmäktige första gången efter att lagen har trätt i kraft har bestämt vilka tjänster som omfattas av skyldigheten att lämna redogörelse.

3.**Lag****om ändring av 11 § lagen om Finansinspektionen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 27 juni 2003 om Finansinspektionen (587/2003) 11 § 2 mom. som följer

11 §	fullmäktige. Direktionen gör framställning till bankfullmäktige om tillsättning av tjänsten.
<i>Direktör</i>	_____

Direktören utnämns och avsätts av bank- Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 14 november 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Finansminister *Antti Kalliomäki*

1.

Lag**om ändring av lagen om Finlands Bank**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 27 mars 1998 om Finlands Bank (214/1998) 5 §, 8 § 2 mom., 11 § 2 mom. 1 punkten, 13 § 1 mom., 16 § 1 mom., 19 § 4 mom., 20 § 2 mom. och 21 § 2 mom. samt fogas till 26 § ett nytt 3 mom. varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

5 §

Befogenheter

När Finlands Bank fullgör sina uppgifter kan den

- 1) bevilja och ta upp krediter,
- 2) ta emot och göra insättningar,
- 3) handla med värdepapper, ädelmetaller och valuta,
- 4) bedriva betalningsrörelse samt clearing av betalningar,
- 5) bedriva också annan verksamhet på värdepappers-, penning- och valutamarknaden,

6) meddela banker och andra penninginstitut samt motsvarande samfund föreskrifter och anvisningar om sedel- och mynthanteringen.

Finlands Bank kan äga aktier, andelar och fastigheter i den omfattning som är motiverad för skötseln av bankens uppgifter eller organisering av verksamheten.

Föreslagen lydelse

5 §

Befogenheter

När Finlands Bank fullgör sina uppgifter kan den

- 1) bevilja och ta upp krediter,
- 2) ta emot och göra insättningar,
- 3) handla med värdepapper, ädelmetaller och valuta,
- 4) bedriva betalningsrörelse samt clearing av betalningar,
- 5) bedriva också annan verksamhet på värdepappers-, penning- och valutamarknaden.

När Finlands Bank fullgör sina uppgifter som hör till det Europeiska centralbankssystemet kan banken meddela sammanslutningar som upprätthåller eller deltar i betalnings- och avvecklingssystem enligt 2 § 1 mom. 3 punkten lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valutahandel samt avvecklingssystem (1084/1999) sådana föreskrifter gällande operativa detaljer i förvaltningen eller den interna kontrollen av systemet eller riskhanteringen som förutsätts av verkställigheten av de riktlinjer eller instruktioner eller förordningar som Eu-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Grundkapital

Reservfonden kan användas till att *öka grundfonden* eller till att enligt 21 § täcka förlust.

11 §

Bankfullmäktiges uppgifter

Bankfullmäktige skall i fråga om Finlands Banks förvaltning

1) göra framställning till statsrådet om tillsättning av direktionsmedlemstjänster,

13 §

Direktionen

Direktionen består av en ordförande och högst fem andra medlemmar som utnämns av republikens president utan att tjänsterna förklaras lediga. Ordföranden utnämns för en sju års mandatperiod och de övriga medlemmarna för en fem års mandatperiod. Direktionsmedlemmarna skall ha den sakkunskap som uppgiften kräver.

8 §

Grundkapital

ropeiska centralbanken meddelat. Finlands Bank kan också meddela kreditinstitut och andra sammanslutningar som sköter penningförsörjningsuppgifter föreskrifter om sedel- och mynthanteringen.

Finlands Bank kan äga aktier, andelar och fastigheter i den omfattning som är motiverad för skötseln av bankens uppgifter eller organisering av verksamheten.

Reservfonden kan användas till att enligt 21 § täcka förlust.

11 §

Bankfullmäktiges uppgifter

Bankfullmäktige skall i fråga om Finlands Banks förvaltning

1) göra framställning till statsrådet om tillsättning av *tjänsten som direktionsordförande*,

13 §

Direktionen

Direktionen består av en ordförande och högst fem andra medlemmar. *Republikens president utnämner direktionsordföranden för en sju års mandatperiod. De övriga medlemmarna utnämns av bankfullmäktige för en fem års mandatperiod. Tjänsterna besätts utan att de förklaras lediga. Behörighetsvillkor för direktionsmedlemstjänsterna är för tjänsten lämplig högre högskoleexamen, god förtrogenhet med penningekonomi eller finanssektorn samt i praktiken visad ledarförmåga och erfarenhet av ledarskap.*

16 §

Avslutande av en direktionsmedlems tjänsteförhållande

Republikens president får avsätta en direktionsmedlem endast om medlemmen inte längre uppfyller de krav som ställs för att han eller hon skall kunna utföra sina uppgifter eller om han eller hon har gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse.

16 §

Avslutande av en direktionsmedlems tjänsteförhållande

Republikens president får avsätta *direktionsordföranden och bankfullmäktige en annan medlem av direktion* endast om medlemmen inte längre uppfyller de krav som ställs för att han eller hon skall kunna utföra sina uppgifter eller om han eller hon har gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse.

19 §

Bokslut

Bankens balansräkning skall under räkenskapsperioden publiceras månatligen.

19 §

Bokslut

Bankens balansräkning skall under räkenskapsperioden publiceras *kvartalsvis*.

20 §

Bokföring

I bokslutet kan göras avsättningar, om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper.

20 §

Bokföring

I bokslutet kan göras avsättningar, om detta är nödvändigt för att *utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. Det sammanlagda beloppet av de årliga avsättningarna får dock vara högst lika stort som det sammanlagda beloppet av de realiserade vinsterna till följd av förändringar i valutakurserna och de realiserade prisskillnaderna på värdepapper enligt Finlands Banks resultaträkning.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §

21 §

*Monetära inkomster och vinstanvändning**Monetära inkomster och vinstanvändning*

Av Finlands Banks vinst skall, efter fördelningen av de monetära inkomster som hänför sig till Europeiska centralbankssystemet har beaktats i bokslutet, hälften överföras till reservfonden. Återstoden av vinsten skall reserveras för statens behov. Bankfullmäktige kan besluta att vinsten skall användas på något annat sätt, om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek. Riksdagen beslutar om användningen av den del av vinsten som reserverats för statens behov.

Finlands Banks *vinst* skall, efter fördelningen av de monetära inkomster som hänför sig till Europeiska centralbankssystemet har beaktats i bokslutet, *intäktsföras i statsbudgeten*. *Bankfullmäktige kan för att trygga skötseln av Europeiska centralbankssystemets uppgiftert eller av andra särskilda skäl besluta att vinsten skall användas på något annat sätt. Motiveringen till beslutet skall då framföras i den berättelse till riksdagen som avses i 11 § 1 mom. 4 punkten.*

26 §

Rätt att få och lämna upplysningar

Finlands Bank skall utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt utan dröjsmål informera finansministeriet om den fått veta något som enligt Finlands Banks bedömning kan äventyra finansmarknadens stabilitet eller orsaka betydande störningar i det finansiella systemet.

*Denna lag träder i kraft den 200 .
Finlands Banks bokslut enligt denna lag upprättas första gången för det år lagen träder i kraft.*

2.

Lag**om ändring av lagen om Finlands Banks tjänstemän**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 1998 om Finlands Banks tjänstemän (1166/1998) 6 § och
fogas till lagen en ny 58 a §, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Den som föreslås bli utnämnd till direktionens medlem, direktör, avdelningschef, enhetschef eller direktionens rådgivare skall före utnämningen lämna en redogörelse för sin näringsverksamhet, sitt ägande i företag och annan förmögenhet, sina skulder, borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser samt för sina uppgifter utanför tjänsten, sina bisysslor enligt 14 § och sina andra bindningar som kan vara av betydelse vid bedömningen av hans förutsättningar att sköta de uppgifter som hör till den tjänst som skall besättas.

Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas också när en person med stöd av 5 § utnämns till att sköta de uppgifter som hör till en tjänst som avses i 1 mom.

De tjänstemän som har blivit utnämnda till tjänster och uppgifter som avses i 1 och 2 mom. skall utan dröjsmål anmäla ändringar och bristfälligheter i de uppgifter som nämns i 1 mom. samt även annars lämna motsvarande redogörelse när Finlands Bank begär en sådan.

Uppgifter om en persons ekonomiska ställning som givits Finlands Bank skall hemlighållas.

Bankfullmäktige fastställer närmare bestämmelser om lämnandet av redogörelsen och innehållet i skyldigheten att lämna redogörelse.

Föreslagen lydelse

6 §

Den som föreslås bli utnämnd till direktionens medlem, direktör, avdelningschef, enhetschef eller direktionens rådgivare skall före utnämningen lämna en redogörelse för

1) sin näringsverksamhet,

2) sitt ägande i företag och betydande annan förmögenhet,

3) sina skulder, borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser,

4) sina bisysslor enligt 14 §, och

5) sina andra bindningar som kan vara av betydelse vid bedömningen av hans förutsättningar att sköta de uppgifter som hör till tjänsten.

Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas också på en sådan person som föreslås bli utnämnd till en tjänst och som i sina tjänsteuppgifter annat än tillfälligt har tillgång till sekretessbelagda uppgifter som gäller monetär politik, finansmarknaden, samhälls-ekonomisk statistik eller privata sammanlutningars ekonomiska ställning eller afärshemligheter. Bankfullmäktige bestämmer på fördragning av direktionen vilka dessa tjänster är.

Denna paragraf tillämpas också på en person som med stöd av 5 § utnämns till ett tjänsteförhållande för att sköta uppgifter som hör till en tjänst som avses i 1 eller 2 mom.

En tjänsteman skall utan dröjsmål anmäla väsentliga ändringar i de uppgifter som ingår i redogörelsen, rätta bristfälligheter i dem samt vid behov komplettera sin redogörelse. Han skall vid behov även annars lämna uppgifter om de omständigheter som avses i 1 mom. när Finlands Bank begär det.

Uppgifterna i redogörelsen om de omständigheter som nämns i 1 mom. 1—3 punkten är sekretessbelagda.

Bankfullmäktige meddelar föreskrifter om det sätt på vilket redogörelsen skall lämnas.

58 a §

På Finlands Banks rätt att avgiftsfritt och utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter få de uppgifter som är nödvändiga för att genomföra pensionskyddet enligt 58 § tillämpas det som i 26 § lagen om statens pension bestäms om Statskontorets rätt att erhålla uppgifter. Om skyldighet för den som ansöker om och erhåller pension att lämna de uppgifter som är nödvändiga för behandlingen och avgörandet av pensionsärendet gäller i tillämpliga delar det som bestäms i 26 a § lagen om statens pensioner. Utöver det som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas på motsvarande sätt på Finlands Banks rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter lämna uppgifter som grundar sig på verkställigheten av pensionskyddet enligt 58 § och öppna en teknisk förbindelse det som bestäms i 26 d § och 26 e § lagen om statens pensioner.

*Denna lag träder i kraft den 200 .
En tjänsteman som avses i 6 § 2 mom. i denna lag skall avge en redogörelse enligt nämnda paragraf inom tre månader efter att bankfullmäktige första gången efter att lagen har trätt i kraft har bestämt vilka tjänster som omfattas av skyldigheten att lämna redogörelse.*

3.

Lag**om ändring av 11 § lagen om Finansinspektionen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 27 juni 2003 om Finansinspektionen (587/2003) 11 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

11 §

Direktör

Direktören utnämns och avsätts av republikens president. Bankfullmäktige gör framställning till statsrådet om tillsättning av tjänsten.

Föreslagen lydelse

11 §

Direktör

Direktören utnämns och avsätts av bankfullmäktige. Direktionen gör framställning till bankfullmäktige om tillsättning av tjänsten.

Denna lag träder i kraft den *200* .
